नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को वार्षिक प्रतिवेदन

२०७३ कार्तिक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को वार्षिक प्रतिवेदन

२०७३ कार्तिक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड
सञ्चालक बोर्ड

डा. रेवत बहादुर कार्की
अध्यक्ष
नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री आनन्दराज ढकाल
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

श्री डिल्लीराज घिमिरे
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
कानुन न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

श्री नर बहादुर थापा
सदस्य
कार्यकारी निर्देशक
नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री प्रकाश जंग थापा
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था

श्री दिनेश श्रेष्ठ
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री निल बहादुर सारु मगर
विज्ञ सदस्य

नेपाल धितोपत्र बोर्ड
व्यवस्थापन समूह

डा. रेवत बहादुर कार्की
अध्यक्ष

परीष्ट नाथ पौड्याल
कार्यकारी निर्देशक

निरज गिरी
कार्यकारी निर्देशक

मुक्तिनाथ श्रेष्ठ
निर्देशक

विनयदेव आचार्य
निर्देशक

डा. नवराज अधिकारी
निर्देशक

कृष्ण राज पोखरेल
निर्देशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

अध्यक्षको मन्तव्य

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ मा भएको व्यवस्था अनुसार आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को नेपाल धितोपत्र बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत एवं प्रकाशन गरिएको छ। यस वार्षिक प्रतिवेदनमा विश्व तथा नेपालको आर्थिक स्थिति तथा धितोपत्र बजारको अवस्था र धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको गतिविधिहरु, धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहल तथा चुनौतीहरुका साथै बोर्डबाट आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा भए गरेका कामकारवाहीहरुको समीक्षा गरिएको छ।

२०७२ वैशाख महिनामा गएको विनाशकारी भूकम्पको असरबाट आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मुक्त हुन सकेको छैन। त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा भएको सीमा नाका अवरोध तथा आपूर्ति व्यवस्थामा आएको असहजताका कारण आर्थिक गतिविधि संकुचित भई समग्र आर्थिक स्थिति खासै अनुकूल रहन सकेन। आर्थिक गतिविधिमा बढोत्तरी नहुनु, पुँजीगत खर्च संकुचित हुनु एवं निजी क्षेत्रको पुँजी परिचालनमा कमी आउनु जस्ता प्रतिकूल कारणले अर्थतन्त्र अपेक्षित रुपमा विस्तार हुन नसकी समीक्षा वर्षमा मुलुकको समग्र आर्थिक वृद्धिदर न्यून रहन गएको हो। देशको अर्थतन्त्रको प्रतिकूल अवस्थाको बावजुत धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजारमा बोर्डले धेरै सुधारका पहलहरु गरेकोले सर्वसाधारणको सहभागितामा उत्साहजनक बृद्धि भई समग्र धितोपत्र बजारमा सकारात्मक प्रभाव परेको देखिन्छ।

२०७२ माघबाट दोस्रो बजारको कारोबारलाई पूर्णरुपमा अभौतिकृत गर्ने, लगानीकर्ताहरूले बजारको गहिराई हेर्न पाउने, सरोकारवालासँग छलफल तथा अन्र्तकृया गरी प्राप्त उपयुक्त सुझावको आधारमा धितोपत्र बजार सुधार तथा विकास गर्ने, लगानीकर्ताको यथार्थपरक गुनासाहरूको हटलाइन मार्फत सुनुवाई गर्ने सहितका धेरै सुधारको व्यवस्था बोर्डको अग्रसरतामा आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा भएका छन्। यससँगै २०७२ माघबाट दोस्रो बजार आधुनिकीकरणको चरणमा प्रवेश गरेको छ। अर्थतन्त्रमा लगानीको अन्य उपयुक्त विकल्पहरू उपलब्ध नभएको, वित्तीय बजारमा उच्च तरलता भई बैंक व्याजदर न्यून रहेको, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको पुँजी वृद्धि योजना सार्वजनिक भएको जस्ता कारणहरूले पनि प्राथमिक तथा दोस्रो बजारमा सर्वसाधारणको सहभागितामा उत्साहजनक वृद्धि भई समग्र धितोपत्र बजार विस्तार भएको देखिन्छ। दोस्रो बजारलाई स्थायित्व प्रदान गर्न संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा रहेको नागरिक लगानी कोषलाई बजार निर्माता/धितोपत्र डिलरको रुपमा दोस्रो बजारमा प्रवेश गराउने सन्दर्भमा प्राविधिक पक्षको अध्ययनबाट प्राप्त भएको प्रतिवेदनको आधारमा कार्य समेत अगाडी बढेको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय धितोपत्र बजारको मूल प्रवाहमा प्रवेश गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र नियमन निकायहरुको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions, IOSCO) को एशोसियट सदस्यता प्राप्त गर्न पहल गरी जुलाई २०१६ मा यसको सदस्यता प्राप्त गरेको छ। बोर्डको समन्वय एवं सकृयतामा जुन २०१६ मा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. Association of National Numbering Agencies (ANNA) को ९२ औं सदस्य भएको छ। बोर्डले नेप्सेमा सूचिकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरुको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिनुको साथै बोर्डले नेप्सेलाई ओटिसी बजार व्यवस्थित गर्न निर्देशित गरी कारोबार शुल्कमा समेत उल्लेखनीय कटौती गरेका कारण ओटिसी बजार प्रभावकारी भई कारोबारमा उल्लेख्य वृद्धि आएको छ।

बोर्डले नियमन क्षमता अभिवृद्धि गरी बजारको बढ्दो चुनौती एवं नियमन जिम्मेवारी प्रभावकारी रुपमा पूरा गर्न सहायक तहदेखि उच्च तहसम्म आवश्यक जनशक्तिको पूर्ति गरेको छ । बोर्डले नेप्सेको बजार अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन, केन्द्रीय निक्षेप सेवा देशव्यापी बनाउन, धितोपत्र व्यावसायी सेवामा सुधार ल्याउन, लगानीकर्ताहरुको बजार तथा सेवामा पहुँच बढाउन, सेवा सम्बन्धी बडापत्र लगायतका व्यवस्थाहरु गर्न, सार्वजनिक निष्काशनका क्रममा फिर्ता भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम आवेदकर्कै बैंक खातामा जम्मा हुने व्यवस्था गर्न र सूचीकृत कम्पनीहरुलाई नगद लाभांश सेयरधनीको बैंक खातामा जम्मा गर्न, बोनस तथा हकप्रद सेयर लगानीकर्ताको डिम्याट खातामा जम्मा गर्न, हकप्रद सेयरको निष्काशन तथा बोलकबोल व्यवस्थालाई स्वच्छ, पारदर्शी बनाउन तथा लगानीकर्ताहरुलाई यस सम्बन्धमा यथार्थ एवं बढी जानकारी दिन विभिन्न निर्देशनहरु दिएकोमा बोर्डको निर्देशन अनुसार उल्लेखित कार्यहरु सम्पन्न भएका छन् ।

बोर्डले नेप्सेलाई क्लियरिङ बैंक थप गर्न, कारोवार सफ्टवेयरमा यथाशीघ्र सुधार गर्न र लिलामी (Auction) बजारको व्यवस्था गर्न, सिडिएस एण्ड क्यिरिङ्ग लि.लाई भुक्तानी सुनिश्चित कोष (Settlement Guarantee Fund) स्थापना गर्न निर्देशन दिई बजार सुधार गर्न अग्रसर भएको छ ।

समीक्षा वर्षमा पुँजी बजारलाई देशको आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण संयन्त्रको रुपमा विकास गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बचत तथा लगानीलाई आकर्षित गर्न आधुनिक र विश्वसनीय पुँजीबजारको विकास गरिने कुरा सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरिनु र आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को बजेट बक्तव्यमा पुँजी बजारको विकास तथा विस्तारको लागि विचाराधीन कमोडिटी बजारसम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसद्मा प्रस्तुत गरिने, पुँजी बजारमा उत्पादनमूलक कम्पनीहरुलाई सूचीकृत हुन प्रोत्साहन गर्ने क्रममा पब्लिक कम्पनीको रुपमा स्थापना हुने उद्योग व्यवसायलाई आयकरमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था गरिएकोले देशमा पुँजी बजारको विकास तथा विस्तारका लागि बनेको अनुकूल वातावरणलाई सकारात्मक रुपमा लिई बोर्डले धितोपत्र बजार सेवा तथा नियमन व्यवस्थामा सुधार तथा विकास कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाएको छ ।

अन्त्यमा, धितोपत्र बजार विकासका लागि सहयोग पुऱ्याउने नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय र कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति, नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था तथा उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेप्से तथा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.लाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै, बजार सुधार तथा विकास कार्यलाई अगाडि बढाउन र प्रभावकारी बनाउन संचालक समितिका सदस्यज्यूहरुले पुऱ्याउनु भएको रचनात्मक योगदानप्रति आभार व्यक्त गर्दै बोर्डलाई सकृय रुपले अगाडि बढाउनमा बोर्डका कर्मचारीहरुको प्रयास, लगनशीलता र इमानदारिताका लागि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

डा.रेवत बहादुर कार्की
अध्यक्ष
कार्तिक २२, २०७३

विषय-सूची

भाग १

संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व आर्थिक अवस्था १

१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था २

भाग २

धितोपत्र बजारको अवस्था

२.१ विश्व धितोपत्र बजार ६

२.२ नेपालको धितोपत्र बजार ७

२.२.१ प्राथमिक बजार ७

धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति ९

साधारण सेयर निष्काशन अनुमति ९

हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन १०

संस्थापक सेयर दर्ता १०

बोनस सेयर दर्ता १०

सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन १०

२.२.२ दोस्रो बजार १०

धितोपत्रको कारोबार ११

बजार पुँजीकरण १२

नेप्से परिसूचक १२

धितोपत्र सूचीकरण १३

सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य १४

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको वर्गीकरण १४

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको समूहगत विवरण १४

ओटिसी बजारको कारोबार १५

केन्द्रीय निक्षेप सेवा १५

क्रेडिट रेटिङ सेवा १६

२.३ धितोपत्र बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम १६

भाग ३

नेपाल धितोपत्र बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ स्थापना १८

३.२ उद्देश्य तथा कार्यहरु १८

३.३ सञ्चालक बोर्ड १९

३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन १९

३.५ समितिहरु २०

३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था २१

३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध २१

भाग ४

बोर्डका कामकारवाहीहरु

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण	२३
४.२ कानुनी व्यवस्था, कानुनी प्रवलीकरण तथा राय सुझाव	२४
४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन	२६
४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम	२९
४.५ छलफल तथा अर्न्तकृया कार्यक्रम	३०
४.६ तालिम तथा सेमिनार	३०
४.७ प्रकाशन तथा सूचना प्रवाह	३१
४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान	३२

भाग ५

धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासका पहल र चुनौतीहरु

५.१ सुधार तथा विकासका पहलहरु	३३
५.२ समस्या तथा चुनौतीहरु	३५

तालिकाहरु

तालिका-१	विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	२
तालिका-२	नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था	५
तालिका-३	प्राथमिक बजारको अवस्था	८
तालिका-४	दोस्रो बजार सूचकांकहरु	११
तालिका-५	समूहगत सूचिकृत संगठित संस्था	१४
तालिका-६	धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था	१५
तालिका-७	रेटिङ सेवा	१६
तालिका-८	योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजटरी	२४
तालिका-९	आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा गरिएको प्राथमिक निष्काशन	२६
तालिका-१०	सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाह	२०
तालिका-११	लगानीकर्ता प्रशिक्षण	३०
तालिका-१२	अर्न्तकृया कार्यक्रम	३०

चार्टहरु

चार्ट-१(क)	निष्काशन रकम	८
चार्ट-१(क)	निष्काशन संख्या	८
चार्ट-२	सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम	९
चार्ट-३	धितोपत्रको वार्षिक कारोवार रकम	१२
चार्ट-४	बजार पुँजीकरण	१२
चार्ट-५	बजार परिसूचक	१३

अनुसूचीहरु ३७ - ५४

भाग १
संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व आर्थिक अवस्था

अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले सन् २०१६ अप्रिलमा प्रकाशित गरेको विश्व आर्थिक परिदृष्य (World Economic Outlook) का अनुसार सन् २०१४ मा ३.४ प्रतिशतले बढेको विश्वको उत्पादन वृद्धिदर सन् २०१५ मा ३.१ प्रतिशतमा झरेको छ । विकसित अर्थतन्त्रको पुनरुत्थानमा आएको सुस्तता र विश्व आर्थिक वृद्धिमा उच्च योगदान रहेका ठूला उदीयमान अर्थतन्त्रहरुको वृद्धिसमेत घट्न गएका कारण विश्व उत्पादन वृद्धिदरमा कमी आएको हो । विश्व आर्थिक वृद्धिदरमा सन् २०१६ मा सीमान्त सुधार भई ३.२ प्रतिशत पुग्ने कोषको प्रक्षेपण रहेको छ । सन् २०१५ मा १.९ प्रतिशतले विस्तार भएको विकसित मुलुकको अर्थतन्त्र सन् २०१६ मा पनि सोही दरमा वृद्धि हुने अनुमान कोषले गरेको छ । विकसित मुलुकहरुमध्ये अमेरिकी अर्थतन्त्रको उत्पादन बृद्धिदर सन् २०१५ मा २.४ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१६ मा समेत सोही दरमा रहने अनुमान छ । सन् २०१५ मा १.६ प्रतिशतले विस्तार भएको युरो क्षेत्र सन् २०१६ मा १.५ प्रतिशतले बढ्ने प्रक्षेपण छ । सन् २०१५ मा ३.५ प्रतिशतले विस्तार भएको युरोपका उदीयमान तथा विकासशील देशहरुको अर्थतन्त्र समेत सन् २०१६ मा सोही दरमा विस्तार हुने प्रक्षेपण छ । निजी उपभोगको मागमा कमी आएको कारण सन् २०१५ मा ०.५ प्रतिशतले विस्तार भएको जापानको अर्थतन्त्र सन् २०१६ मा सोही दरले विस्तार हुने अनुमान छ । त्यस्तै सन् २०१५ मा रसिया र ब्राजिल जस्ता अर्थतन्त्रहरु आर्थिक मन्दीमा परेका छन् भने महत्वपूर्ण उदीयमान अर्थतन्त्र चीनको बृद्धिदरमा अघिल्लो बर्षहरुको तुलनामा कमी आई सन् २०१६ मा ६.५ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ । सन् २०१५ मा ४ प्रतिशतले वृद्धि भएको उदीयमान र विकासशील देशहरुको अर्थतन्त्र सन् २०१६ मा सीमान्त रुपमा बढ्न गई ४.१ प्रतिशत रहने अनुमान कोषले गरेको छ ।

पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा निरन्तर रुपमा आएको गिरावटका कारण तेल निर्यातक राष्ट्रहरुको अर्थतन्त्र समेत कमजोर रही उदीयमान तथा विकासशील देशहरुको आर्थिक वृद्धिदर कम रहने देखिएको छ । यस्तै सन् २०१५ मा ६.६ प्रतिशतले विस्तार भएको एशियाका उदीयमान तथा विकासोन्मुख देशहरुको अर्थतन्त्र सन् २०१६ मा पनि सोही दरले विस्तार हुने अनुमान गरिएको छ । भारतीय अर्थतन्त्रमा गरिएको नीतिगत सुधारको कारण लगानी विस्तार भई सन् २०१५ मा ७.३ प्रतिशतमा रहेको आर्थिक वृद्धिदर बढ्दै जाने प्रक्षेपण गरिएको छ । यस्तै आसियान मुलुकहरुको उत्पादन वृद्धिदर सन् २०१५ मा ४.७ प्रतिशत रहेकोमा उक्त दरमा सीमान्त वृद्धि भई सन् २०१६ मा ४.८ प्रतिशत रहने अनुमान कोषको रहेको छ । सन् २०१४ को तुलनामा सन् २०१५ मा दक्षिण एशियाली मुलुकहरुमध्ये नेपाल र मालदिभ्स बाहेक अन्य मुलुकहरुको आर्थिक वृद्धिदर बढेको छ भने सन् २०१६ मा नेपाल र श्रीलंका बाहेक सबै दक्षिण एशियाली मुलुकहरुको आर्थिक वृद्धिदर बढ्ने अनुमान छ । विश्वको आर्थिक वृद्धिदर तालिका-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-१
विश्वको आर्थिक वृद्धिदर (वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)

क्र.सं.	विवरण	वर्ष (सन्मा)			
		२०१३	२०१४	२०१५	२०१६ (प्रक्षेपण)
१	विश्वको उत्पादन	३.३	३.४	३.१	३.२
२	विकसित अर्थतन्त्र	१.२	१.८	१.९	१.९
३	उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र	४.९	४.६	४.०	४.१
४	उदीयमान तथा विकाशोन्मुख एशियाली मुलुकहरु	६.९	६.८	६.६	६.४
५	मध्यपूर्व तथा उत्तर अफ्रिकी मुलुकहरु	२.१	२.६	२.३	२.९
६	उदीयमान तथा विकासशील युरोपेली मुलुकहरु	२.८	२.८	३.५	३.५
७	युरोपियन युनियनका मुलुकहरु	०.३	१.४	२.०	१.८
८	अमेरिका	१.५	२.४	२.४	२.४
९	जापान	१.४	०.०	०.५	०.५
१०	चीन	७.७	७.३	६.९	६.५
११	दक्षिण एसियाली राष्ट्रहरु				
	बंगलादेश	६.०	६.३	६.४	६.६
	भुटान	४.९	६.४	७.७	८.४
	भारत	६.६	७.२	७.३	७.५
	मालदिभ्स	४.७	६.५	१.९	३.५
	नेपाल	४.१	५.४	३.४	०.५
	श्रीलंका	३.४	४.५	५.२	५.०
	पाकिस्तान	३.७	४.०	४.२	४.५
	अफगानिस्तान	३.९	१.३	१.५	२.०

स्रोत: वर्ल्ड इकोनोमिक आउटलुक, अप्रिल २०१६ आइएमएफ र आर्थिक सर्वेक्षण, २०७२।७३।

उपभोक्ता मूल्यको आधारमा विश्वको मुद्रास्फीति दरलाई दृष्टिगत गर्दा सन् २०१४ मा १.४ प्रतिशत रहेको विकसित अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धि सन् २०१५ मा ०.३ प्रतिशत मात्र रहन गयो। पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य घटेको कारण विकसित मुलुकको मूल्य वृद्धि न्यून रहेको हो। त्यसैगरी उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धि सन् २०१५ मा ४.७ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०१६ मा ४.५ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण छ। दक्षिण एशियाली मुलुकहरुमध्ये अफगानिस्तानको मुद्रास्फीति दर १.५ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको छ। दक्षिण एशियाली देशहरुको मुद्रास्फीति दर पनि विश्वका अन्य देशहरुको घटना परिघटनाहरुबाट प्रभावित भएको देखिन्छ। सन् २०१५ को तुलनामा सन् २०१६ मा भुटान र पाकिस्तान बाहेक अन्य सबै दक्षिण एशियाली मुलुकहरुको मूल्य स्थिति बढ्ने अनुमान कोषको छ। समग्रमा विश्व अर्थतन्त्र यो वर्ष पनि सन् २०१५ को दरमा नै बढ्ने देखिएको छ।

१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

समीक्षा वर्ष २०७२।७३ मा नेपालको अर्थतन्त्रको स्थिति कमजोर देखिएको छ। २०७२ वैशाखमा गएको विनासकारी भूकम्पको असर कायमै रहनु, समीक्षा वर्षमा भएको सीमा नाका अवरोध तथा बन्द हडतालले व्यापार

तथा उद्योग धन्दामा प्रतिकूल असर पर्नु र भूकम्प पछिको पुर्ननिमाणले अपेक्षित गति लिन नसक्नु जस्ता मुख्य कारणहरुले देशको यथार्थ बृद्धिदर ०.७७ प्रतिशत मात्र रहने केन्द्रीय तथ्यांक विभागको प्रारम्भिक अनुमान रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७१।७२ मा यस्तो बृद्धिदर २.३२ प्रतिशत रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा कृषि तथा वन क्षेत्रको उत्पादन १.१ प्रतिशतले मात्र बढेको अनुमान छ भने गैर कृषि क्षेत्र ०.६ प्रतिशतले बढेको अनुमान छ । गैर कृषि क्षेत्रमध्ये उद्योग क्षेत्रको बृद्धिदर ६.३ प्रतिशतले ऋणात्मक रहने अनुमान रहेको छ भने सेवा क्षेत्र २.७ प्रतिशतले विस्तार भएको अनुमान छ । समीक्षा वर्षमा उत्पादनमुलक उद्योगहरुको वृद्धिदर ९.९ प्रतिशतले ह्रास भएको अनुमान छ । कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उत्पादनमुलक उद्योगहरुको योगदान अघिल्लो वर्षको तुलनामा घटेर ५.५ प्रतिशतमा खुम्चिएको छ । कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि र उद्योग क्षेत्रको योगदान घट्दो छ भने सेवा क्षेत्रको योगदान बढ्दो छ । प्रविधिमैत्री नहुनु तथा पर्याप्त सिचाईको व्यवस्था तथा व्यवसायिकरण नगरिएकोले कृषि क्षेत्र र विद्युतको अभाव, पूर्वाधारहरुको कमी तथा लागतमा बृद्धिले उद्योग क्षेत्रले अपेक्षित गति लिन सकिरहेको छैन । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदानको अशं ३१.७ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको अशं ६८.३ प्रतिशत रहेको छ । गैर कृषि क्षेत्रमा पनि सेवा क्षेत्रको विस्तार तुलनात्मकरुपमा बढ्दै गएको छ । आर्थिक वर्ष २०५८।५९ देखि २०६२।६३ को अवधिमा कृषि क्षेत्रको योगदान औषत ३५.७ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान औषत ६४.३ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा वर्षमा होटल तथा रेष्टुरेण्ट क्षेत्रको उत्पादनमा ४.८ प्रतिशतले ह्रास आएको अनुमान छ । यस्तैगरी वित्तीय मध्यस्थता क्षेत्रको वृद्धिदर ३.३ प्रतिशत रहने अनुमान छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा यस क्षेत्रको वृद्धिदर २.९ प्रतिशत रहेको थियो ।

समीक्षा वर्षमा जनसंख्या बृद्धिदर भन्दा जिडिपीको बृद्धिदर कम भई प्रतिव्यक्ति आय तथा जिडिपीसँगको कुल गार्हस्थ वचत अनुपातमा ह्रास आएको अनुमान छ भने सोही अनुरुप जिडिपीसँगको उपभोग अनुपातमा केही बृद्धि भएको अनुमान गरिएको छ । त्यस्तै, जिडिपीसँगको कुल स्थिर पुँजी लगानी अनुपात पनि अघिल्लो वर्षको तुलनामा घटेको अनुमान छ । अघिल्लो वर्षमा मूल्य बृद्धि (मुद्रा स्फीति) औषत ७.२ प्रतिशत रहेकोमासमीक्षा वर्षमा ९.९ प्रतिशत पुगेको छ । बिनासकारी भूकम्पको असर, बन्द हडताल, सीमा नाकामा अवरोध तथा आपूर्ति असहजताका कारण समीक्षा वर्षमा मूल्यमा बढी चाप परेको हो ।

समीक्षा वर्षमा प्रमुख मौद्रिक तथा वित्तीय परिसूचकहरुको स्थिति मिश्रित देखिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा संकुचित र विस्तृत मुद्रा प्रदायमा गत वर्षको तुलनामा केही बृद्धि भई क्रमश: २० र २२ प्रतिशत भएको अनुमान छ भने निजी क्षेत्रमा गएको कर्जा तथा वित्तीय क्षेत्रको निक्षेपमा अघिल्लो वर्षको बृद्धिदरको तुलनामा सीमान्त ह्रास आई क्रमश: १९ र १९.४ प्रतिशतले बृद्धि भएको अनुमान छ । सो बृद्धिदर अघिल्लो वर्ष क्रमश: १९.४ र २०.१ प्रतिशत रहेको थियो । मुद्रा प्रदायमा भएको बृद्धिले तरलतामा बृद्धि तथा लगानीका उपयुक्त क्षेत्रहरु न्यून रहेको देखाउँछ ।

आर्थिक गतिविधिमा कमी, न्यून व्याजदर र धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासका लागि भएका विभिन्न प्रयासहरुका कारण लगानीकर्ताको वचत धितोपत्र बजारमा आकर्षित भई समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेप्से परिसूचक अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको तुलनामा ७८.७४ प्रतिशतले बृद्धि भई १,७१८.१५ विन्दु पुगेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा नेप्से परिसूचक ७.२ प्रतिशतले घटी ९६१.२३ बिन्दु रहेको थियो ।

समीक्षा वर्षमा अघिल्लो आर्थिक वर्षको जस्तै सरकारी वित्त क्षेत्रको स्थिति कमजोर देखिएको छ । विनासकारी भूकम्पको असर कायमै रहनु, बन्द हडताल तथा सीमा नाकामा भएको अवरोधका कारण आपूर्ति व्यवस्थामा

आएको असहजताका कारण राजस्व बृद्धिदर र पुँजीगत खर्चमा ह्रास आएको छ । अघिल्लो वर्ष १३.७ प्रतिशत रहेको राजस्व बृद्धि समीक्षा वर्षमा १३.५ प्रतिशत रहने अनुमान छ भने सरकारी खर्चमा अघिल्लो वर्ष ३३ प्रतिशत बृद्धि रहेकोमा सो मा समीक्षा वर्षमा सिमान्तरुपमा कमी आई ३२ प्रतिशत रहेको अनुमान गरिएको छ । साथै गत आर्थिक वर्षको तुलनामा समीक्षा वर्षको चालु खर्चमा ४२.६८ प्रतिशत र यथार्थ पुँजीगत खर्चमा १३५.१० प्रतिशतले वृद्धि आउने अनुमान गरिएकोले बजेट घाटामा शत प्रतिशत भन्दा बढीले बृद्धि हुने अनुमान छ ।

बाह्य क्षेत्रको समष्टिगत स्थिति समीक्षा वर्षमा मिश्रित रहेको देखिन्छ । अघिल्लो वर्ष ७.३ प्रतिशतले घटेको निर्यात बृद्धि समीक्षा वर्षमा बन्द हडताल तथा सीमा नाका अवरोधका कारण १३ प्रतिशतले घटी निर्यात आयात अनुपात विगत वर्षको ११ प्रतिशतबाट समीक्षा वर्षमा ९.१ प्रतिशतमा झरेको छ । सीमा नाका अवरोधका कारण समीक्षा वर्षमा आयात बृद्धिमा ह्रास आई २ प्रतिशतको मात्र बृद्धि देखिएको छ भने व्यापार घाटा बृद्धिमा पनि कमी आई जिडिपीसँगको व्यापार घाटा अनुपातमा अघिल्लो वर्षको ३२.५ प्रतिशतको बृद्धिबाट घटेर ३१.८ प्रतिशत भएको छ । त्यस्तै यस अवधिमा आयात घट्नुका साथै विप्रेषणमा आएको बृद्धिका कारण विगत वर्षको तुलनामा चालु खाता सन्तुलन रु.३३ अर्ब ६० करोड र सोधनान्तर वचत रु.१६ अर्बले बृद्धि भई विदेशी विनिमय संचितिले बस्तु तथा सेवाको आयात धान्न सक्ने क्षमता अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ११.२ महिना रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बृद्धि भई १३.२ महिना पुगेको छ । नेपालको अर्थतन्त्रको समष्टिगत आर्थिक सूचकांकहरु तालिका-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका–२
नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

क्र.सं.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष		
			२०७०।७१	२०७१।७२	२०७२।७३
१	**यथार्थ क्षेत्र र मूल्य**				
	क) यथार्थ आर्थिक बृद्धि	प्रतिशत	५.७	२.३२	०.७७
	कृषि	प्रतिशत	४.५	०.८	१.३
	उद्योग	प्रतिशत	७.१	१.५	(६.३)
	सेवा	प्रतिशत	६.२	३.६	२.७
	ख) प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय	अमेरिकी डलर	७२५	७६२	७५२
	ग) कूल उपभोग/ जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	८८.१	९१.२	९४.७
	घ) कूल गार्हस्थ वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	११.९	८.८	५.३
	ङ) कूल राष्ट्रिय वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४५.७	४३.९	४२.९
	च) कूल स्थिर पुँजी लगानी/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	२३.५	२७.७	२५.०
	छ) मूल्य बृद्धि (मुद्रा स्फीति) औषत वार्षिक	प्रतिशत	९.१	७.२	९.९
२	**मौद्रिक एवं वित्तीय क्षेत्र**				
	(क) संकुचित मुद्रा प्रदाय (M1)	प्रतिशत	१७.७	१९.७	२०.०
	(ख) विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	प्रतिशत	१९.१	१९.९	२२.०
	(ग) निजी क्षेत्रको कर्जा वृद्धि	प्रतिशत	१८.३	१९.४	१९.०
	(घ) कुल निक्षेप बृद्धि	प्रतिशत	१९.९	२०.१	१९.४
	(ङ) पुँजीबजार: नेप्से परिसूचक	प्रतिशत	९९.२	(७.२)	७८.७
३	**सरकारी वित्त क्षेत्र**				
	(क) राजस्व वृद्धि	प्रतिशत	२०.५	१३.७	१३.५
	(ख) सरकारी खर्च बृद्धि	प्रतिशत	११.४	३३.०	३२.०
	(ग) बजेट घाटा	रु.अर्ब	३८.७	८३.२	२३१.५
	(घ) कुल तिर्न बाँकी ऋण	रु.अर्ब	५५३.५	५४४.९	६०६.७
४	**वाह्य क्षेत्र (वैदेशिक व्यापार र भुक्तानी)**				
	(क) निर्यात बृद्धि	प्रतिशत	१७.४	७.३	१३
	निर्यात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४.७	४.४	३.३
	(ख) आयात वृद्धि	प्रतिशत	२७.३	८.४	८.४
	आयात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३६.४	२.०	३५.१
	(ग) निर्यात/आयात अनुपात	प्रतिशत	१२.९	११.०	९.१
	(घ) व्यापार घाटा बृद्धि	प्रतिशत	२९.७	१०.८	३.८०
	व्यापार घाटा/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३१.७	३२.५	३१.८
	(ङ) टर्म्स अफ ट्रेड (औषत परिवर्तन)	प्रतिशत	३.४	१२.८	२२.२
	(च) चालु खाता सन्तुलन	रु. अर्ब	८९.७	१०८.३	१४१.९
	(छ) शोधनान्तर वचत	रु. अर्ब	(१२७.१)	(१४५)	(१६१)
	(ज) विदेशी मुद्रा संचिति (वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने)	महिना	१०	११.२	१३.२

स्रोत:आर्थिक सर्वेक्षण, २०७२।७३, अर्थ मन्त्रालय र नेपाल राष्ट्र बैंकको तथ्याङ्कमा आधारित ।

भाग २
धितोपत्र बजारको अवस्था

२.१ विश्व धितोपत्र बजार

सन् २०१५ को जुलाईदेखि ओरालो लागेको विश्वको धितोपत्र बजारमा सन् २०१६ को जुलाई सम्ममा पनि सोही प्रवृति देखिएको छ । खासगरी एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा आएको उच्च गिरावटसँगै विश्व धितोपत्र बजारको सुचकांकहरु नकारात्मक रहेको देखिन्छ । समीक्षा अवधिमा अमेरिका र मध्य एशिया तथा अफ्रिकन क्षेत्र (EMEA) को एक्सचेन्जमा धितोपत्रहरुको कारोबार संख्यामा भने उल्लेखनीय बृद्धि देखिन्छ । सन् २००७-०९ को विश्व वित्तीय संकटपश्चात् नियमन व्यवस्थामा सुदृढीकरण, संस्थागत सुशासन अभ्यासमा सुधार तथा लगानीकर्ता शिक्षा तथा सचेतनामा ध्यान दिइएकोले विश्व धितोपत्र बजारमा लगानीकर्ताहरुको विश्वास बढ्दै गएको देखिन्छ ।

अमेरिकाको NYSE Composite Index सन् २०१६ जुलाईमा ६.३३ प्रतिशत (६४२.०९ बिन्दु) ले बृद्धि भई १०,७८५.५१ बिन्दुमा उक्लेको छ । उक्त Index सन् २०१५ को डिसेम्बरमा १०,१४३.४२ विन्दु रहेको थियो । लण्डनको धितोपत्रको दोस्रो बजारको प्रमुख परिसूचक मध्यको एक FTSE100 मा भने ७.७२ प्रतिशत (४८२.११ बिन्दु) ले बृद्धि भई ६,७२४.४३ बिन्दुमा उक्लेको छ जुन परिसूचक सन् २०१५ डिसेम्बरमा ६,२४२.३२ बिन्दु रहेको थियो । चीनको Shanghai Composite Index मा सन् २०१६ जुलाईमा १५.४६ प्रतिशत (५४७.१८ बिन्दु) को ठूलो गिरावट आई २,९९२ बिन्दु कायम भएको छ जुन सन् २०१५ को डिसेम्बरमा ३,५३९.१८ विन्दु रहेको थियो । भारतको धितोपत्र बजारमा भने उल्लेखनीय बृद्धि आई सन् २०१६ जुलाईमा बम्बई स्टक एक्सचेन्जको S&P BSE SENSEX परिसूचकमा ७.४० प्रतिशत (१,९३४.३२ बिन्दु) ले बृद्धि भई २८,०५१.८६ बिन्दु पुगेको छ । उक्त परिसूचक सन् २०१५ डिसेम्बरमा २६,११७.५४ विन्दु रहेको थियो । सन् २०१६ जुलाईमा विश्व धितोपत्र बजारको बजार पुँजीकरण, धितोपत्रको कारोबार संख्या र कारोबार रकममा क्रमशः १.२ प्रतिशत,१२.६ प्रतिशत तथा १७.३ प्रतिशतले कमी आएको छ ।

सन् २०१६ जुनको अन्त्यमा World Federation of Exchanges (WFE) ले प्रकाशित गरेको तथ्याङ्क अनुसार कुल बजार पुँजीकरणमा सन् २०१५ जुन महिनाको तुलनामा करिब ९.४ प्रतिशतले कमी आई ६७.२ ट्रिलियन अमेरिकी डलर कायम भएको छ । उक्त बजार पुँजीकरण सन् २०१५ को जुनमा ७४.२ ट्रिलियन अमेरिकी डलर रहेको थियो । एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा बजार पुँजीकरणमा ४ ट्रिलियन अमेरिकी डलरले कमी आई सबैभन्दा उच्च गिरावट देखिएको छ । तर अमेरिकाको धितोपत्र बजारको कुल बजार पुँजीकरणमा भने करिब ४.३ प्रतिशतको सामान्य वृद्धि भई २९.१४ ट्रिलियन अमेरिकी डलर पुगेको छ । त्यस्तै सन् २०१६ को पहिलो ६ महिनामा विश्व धितोपत्र बजारमा कारोबार रकममा पनि करिब २४ प्रतिशतले कमी आई ४४.९० ट्रिलियन अमेरिकी डलरको मात्र कारोवार भएको छ । सन् २०१५ को सोही अवधिमा कारोबार रकम ५९.२ ट्रिलियन अमेरिकी डलर रहेको थियो । विश्वको पुँजी बजार मध्ये एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा मात्र अघिल्लो वर्षको पहिलो ६ महिनाको तुलनामा कारोवार रकममा करिब ४७ प्रतिशतले कमी आएको देखिन्छ । तर अमेरिकाको एक्सचेन्जहरुमा कारोबार रकममा भने अघिल्लो वर्षको पहिलो ६ महिनाको तुलनामा २.३ प्रतिशतको सामान्य बृद्धि देखिएको छ ।

सन् २०१६ को मध्यसम्मको तथ्याङ्क अध्ययन गर्दा कारोबार संख्यामा सन् २०१५ को पहिलो ६ महिनाको तुलनामा करिब ६.९० प्रतिशतले कमी आएको छ । अमेरिका, युरोप तथा मध्य एशिया तथा अफ्रिकन क्षेत्रहरु (EMEA) को एक्सचेन्जहरुमा धितोपत्रहरुको कारोबार संख्यामा वृद्धि भएतापनि एशिया प्यासिफिक क्षेत्रको एक्सचेन्जमा करिब ६६ प्रतिशतको उच्च गिरावट आएको छ ।

विश्व धितोपत्र बजारमा सन् २०१६ जुनसम्म नयाँ कम्पनीहरु सूचिकरण हुने संख्यामा अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको तुलनामा करिब ४८.९० प्रतिशतले कमी आएको छ । अमेरिकाको एक्सचेन्जहरुमा सूचिकृत कम्पनीहरुको संख्यामा २ प्रतिशतले कमी आएको छ भने एशिया प्यासिफिक क्षेत्रको एक्सचेन्जहरुमा सूचिकृत कम्पनीहरुको संख्यामा ३.२ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ । समीक्षा वर्षमा EMEA क्षेत्रका सूचिकृत कम्पनीहरुको संख्यामा ०.८ प्रतिशतले कमी आएको देखिन्छ । यस्तै समीक्षा अवधिमा विश्व धितोपत्र बजारमा धितोपत्र निष्काशनमार्फत हुने पुँजी प्रवाहमा समेत ६४.४० प्रतिशतले कमी आई ४०.११ विलियन अमेरिकी डलर बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ ।

२.२ नेपालको धितोपत्र बजार

समीक्षा वर्षमा विश्व धितोपत्र बजारमा शिथिलता आएतापनि बजार सुधार तथा विकास एवं अन्य कारणहरुले गर्दा नेपालको धितोपत्र बजार बढोत्तरीतर्फ गएको छ । गत आर्थिक वर्षमा बजारको परिसूचक ओरालो लागेको भएतापनि समीक्षा वर्षमा भने धितोपत्र बजारको परिसूचकहरूमा निकै सुधार आएको छ । यससँगै धितोपत्रको बाह्य बजार (ओटीसी बजार) थप व्यवस्थित भई नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरुको कारोवार संख्यामा पनि उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । बोर्डबाट बजार सुधारका कार्यहरु भएको, अर्थतन्त्रमा लगानीको अन्य विकल्पहरु कम भएको, वित्तीय बजारमा उच्च तरलता भई बैंक व्याजदर न्यून रहेका र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको पुँजी वृद्धि योजना सार्वजनिक भएकोले धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजारमा सर्वसाधारणको सहभागितामा उत्साहजनक बृद्धि भई धितोपत्र बजारमा उल्लेखनीय बृद्धि आएको छ । नेपालको धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार सहितको अवस्थालाई सम्बन्धित शीर्षकमा विस्तृत रुपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

२.२.१ प्राथमिक बजार

विगत तीन आर्थिक वर्षको प्राथमिक बजारको अध्ययन गर्दा आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा प्राथमिक बजारको स्थिति मिश्रित देखिएको छ । सार्वजनिक निष्काशन संख्याको आधारमा समीक्षा वर्षमा अघिल्लो वर्षको तुलनामा १४.५८ प्रतिशतले बृद्धि भई ५५ वटा सार्वजनिक निष्काशन भएको देखिन्छ जुन अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ४.३५ प्रतिशत मात्र भएको थियो । सार्वजनिक निष्काशन रकमको आधारमा समीक्षा वर्षमा अघिल्लो वर्षको तुलनामा ३१.५१ प्रतिशतको बृद्धि भई रु.१८.९९ अर्वको पुँजी परिचालन भएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक निष्काशन रकमा ७४.८२ प्रतिशतको उच्च बृद्धि भएको थियो । विगत तीन आर्थिक वर्षको निष्काशन प्रवृत्ति हेर्दा संगठित संस्थाहरुले हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत बढी पुँजी परिचालन गरेको देखिन्छ । प्राथमिक बजारको अवस्था तालिका-३ र चार्ट-१ (क) तथा १ (ख) मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका–३

प्राथमिक बजारको अवस्था

विवरण	आर्थिक वर्ष						परिवर्तन प्रतिशत			
	२०७०।७१		२०७१।७२		२०७२।७३		(संख्याको आधारमा)		(रकमको आधारमा)	
	संख्या	रकम रु अर्बमा	संख्या	रकम रु अर्बमा	संख्या	रकम रु अर्बमा	२०७१।७२	२०७२।७३	२०७१।७२	२०७२।७३
प्राथमिक निष्काशन	१६	१.५७	१८	६.९८	१४	२.७६	१२.५	(२२.२२)	३४४.५९	(६०.४६)
हकप्रद निष्काशन	२६	४.२४	२२	२.३१	३७	९.४०	(१५.३८)	६८.१८	(४५.५२)	३०६.९३
थप निष्काशन	–	–	–	–	३	५.८३	–	–	–	–
म्युचुअल फण्ड	१	१	३	२.२५	१	१.००	२००	(६६.६७)	१२५	(५५.५५)
ऋणपत्र निष्काशन	३	१.४५	५	२.९०	–	–	६६.६७	–	१००	–
जम्मा	४६	८.२६	४८	१४.४४	५५	१८.९९	४.३५	१४.५८	७४.८२	३१.५१

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड ।

चार्ट–१ (क)

निष्काशन रकम

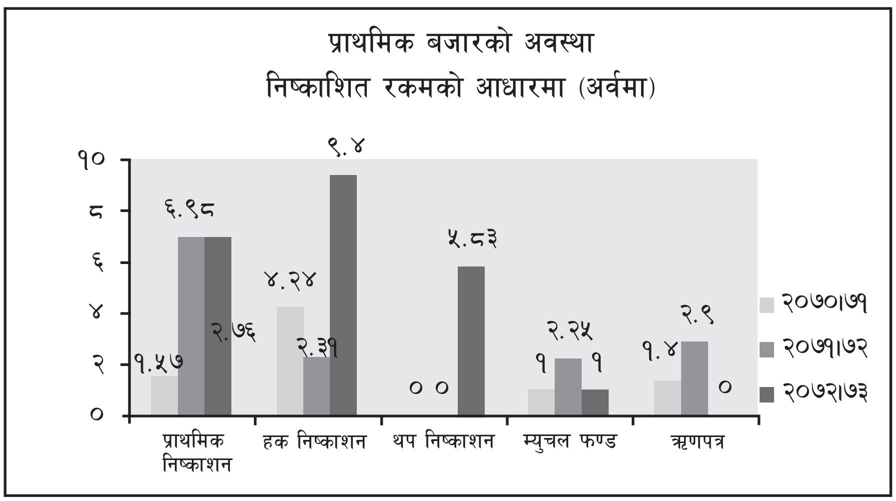

चार्ट–१ (ख)

निष्काशन संख्या

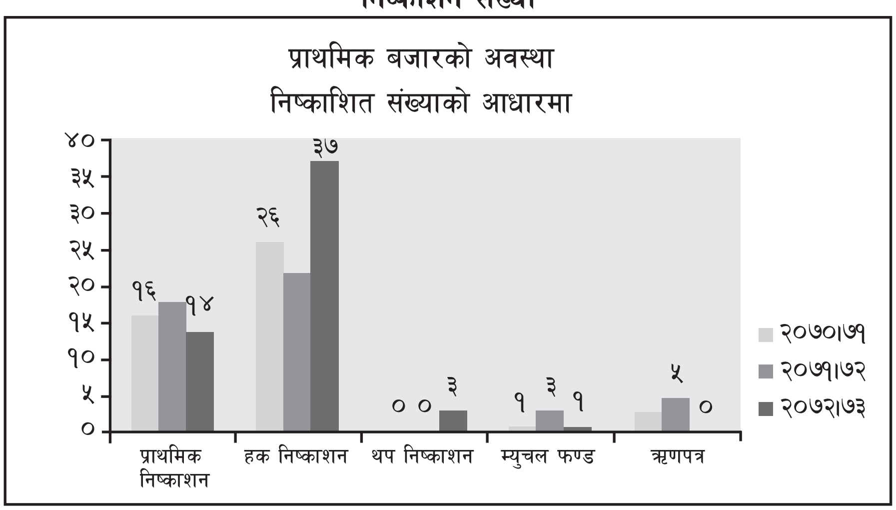

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को अवधिमा प्राथमिक बजारमा केही सुधार आएको छ । समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति, साधारण सेयर निष्काशन अनुमति, हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन र बोनस सेयर दर्तामा बृद्धि आएको छ भने संस्थापक सेयर दर्ता र सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशनमा कमी आएको छ ।

धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति

समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशन तथा थप निष्काशन, हकप्रद सेयर र सामुहिक लगानी योजना मार्फत कुल ५२ संगठित संस्था (निष्काशन संख्याको आधारमा ५५) ले १८ अर्ब ९९ करोड ८६ लाख २३ हजार ७ सय ५३ रुपैयाँ बराबरको धितोपत्र दर्ता गराएका छन् । गत वर्ष कुल ४८ संगठित संस्थाहरुले रु.१४ अर्व ४३ करोड ५३ लाख ३४ हजार मूल्य बराबरको धितोपत्र दर्ता गराएका थिए । यसरी समीक्षा वर्षमा पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संस्थाको संख्यामा १४.५८ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ भने सार्वजनिक निष्काशन रकममा पनि ३१.५१ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ । धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमतिको विगत १० वर्षको अवस्था चार्ट-२ र आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा भएको सार्वजनिक निष्काशन अनुसूचीमा-१ प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट-२

सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम

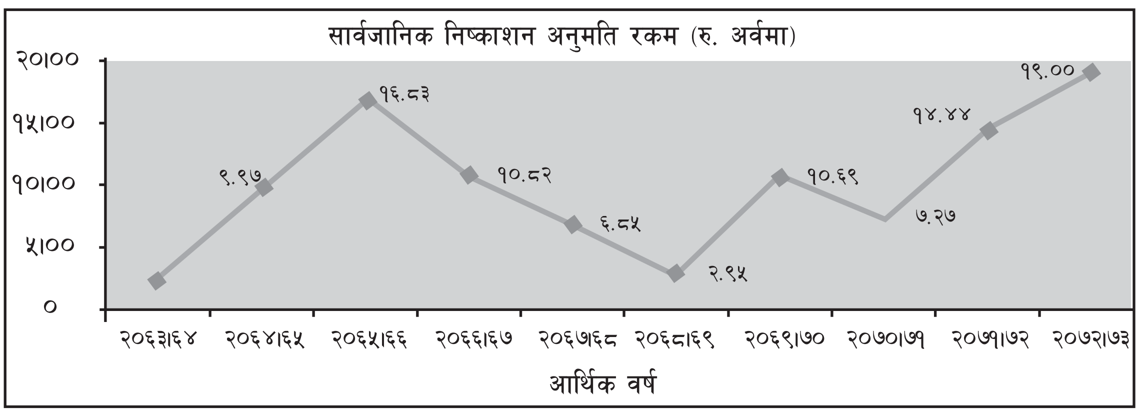

साधारण सेयर निष्काशन अनुमति

सार्वजनिक निष्काशन अनुमतितर्फ समीक्षा वर्षमा १ बैंक, ५ विकास बैंक, १ वित्त कम्पनी, १ बीमा कम्पनी र ६ जलविद्युत कम्पनी गरी कुल १४ संगठित संस्थाहरुले रु.८ अर्व ५९ करोड ४२ लाख ४७ हजार ७ सय ८८ को साधारण सेयर निष्काशनको लागि दर्ता गराएकोमा बोर्डले उक्त १४ संस्थालाई नै निष्काशनको लागि अनुमति प्रदान गरेको छ । जसमा १ वाणिज्य बैक, १ बीमा कम्पनी र १ वित्त कम्पनी गरी ३ संस्थाहरुले थप निष्कासन (Further Public Offering - FPO) गरेका छन् । समीक्षा वर्षमा सर्वसाधारणको लागि साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनको लागि अनुमति पाएका ९ कम्पनीहरुमध्ये ६ कम्पनीहरुले मात्र सेयर निष्काशन गरेका छन् । समीक्षा वर्षमा १ सामूहिक लगानी कोषले योजना सार्वजनिक गर्न अनुमति पाई निष्काशन समेत गरेको छ । यस्तैगरी ५ जलविद्युत कम्पनीले स्थानीयवासीलाई साधारण सेयर जारी गर्न अनुमति पाएकोमा ४ कम्पनीले मात्र निष्काशन गरेका छन् ।

हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन

समीक्षा वर्षमा बोर्डले ३७ संगठित संस्थाहरुको कुल रु.९ अर्ब ४० करोड ४३ लाख ७५ हजार ९ सय ६५ बराबरको हकप्रद सेयर दर्ता गरेको छ। जसमा ८ बैंक, २२ विकास बैंक, ४ वित्त कम्पनी, १ जलविद्युत कम्पनी र २ बीमा कम्पनी रहेका छन्। गत वर्ष २२ कम्पनीहरुको कुल रु.४ अर्ब ८४ करोड २३ लाख २१ हजारको हकप्रद सेयर जारी भएको थियो। तुलनात्मक अध्ययन गर्दा यस वर्ष हकप्रद सेयर जारी गर्ने कम्पनीहरुको संख्यामा ६८.१८ प्रतिशत र हकप्रद सेयरमार्फत भएको पुँजी परिचालनमा करिब ९४.२१ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ। समीक्षा वर्षमा हकप्रद सेयर निष्काशनका लागि अनुमति प्राप्त गरेकामध्ये २३ संगठित संस्थाले हकप्रद सेयर निष्काशन गरेका छन्। नेपाल राष्ट्र बैंकले मौद्रिक नीति मार्फत सार्वजनिक गरेको पुँजी वृद्धि योजना अनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को असार मसान्तसम्म तोकिएको पुँजी वृद्धि गर्नुपर्ने भएकोले सो क्षेत्रको हकप्रद निष्काशनमा उच्च सहभागिता देखिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशनको अवस्था अनुसूची-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

संस्थापक सेयर दर्ता

समीक्षा वर्षमा १ संगठित संस्थाको रु.८ करोड बराबरको संस्थापक सेयर दर्ता भएको छ। गत आर्थिक वर्षमा १५ संगठित संस्थाको रु.६ अर्ब ६६ करोड २२ लाख ८ हजार बराबरको संस्थापक सेयर दर्ता भएको थियो। यस आर्थिक वर्षमा बोर्डमा संस्थापक सेयर दर्ता गराउने संगठित संस्थाको विवरण अनुसूची-३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

बोनस सेयर दर्ता

समीक्षा अवधिमा ११८ संगठित संस्थाहरुको रु.२१ अर्ब ५ करोड ६१ लाख २ हजार २ सय ७ बराबरको बोनस सेयर दर्ता भएका छन्। उक्त संस्थाहरुमा २२ वाणिज्य वाणिज्य बैंक, ६१ विकास बैंक, १८ वित्त कम्पनी, १३ बीमा कम्पनी, १ जलविद्युत, २ होटल र १ व्यापार कम्पनी रहेका छन्। गत आर्थिक वर्षमा कुल ११३ संगठित संस्थाहरुले रु.१५ अर्ब २१ करोड ६० लाख ५५ हजार ७ सय २८ बराबरको बोनस सेयर दर्ता गरेका थिए। समीक्षा वर्षमा बोर्डमा बोनस सेयर दर्ता गरेका संगठित संस्था सम्बन्धी विवरण अनुसूची-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन

समीक्षा वर्षमा १ संगठित संस्थाले रु.१ अर्ब बराबरको सामूहिक लगानी योजना बोर्डमा दर्ता गरी निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेकोमा उक्त सामूहिक लगानी योजना समीक्षा वर्षमा नै निष्काशन भएको छ। समीक्षा वर्षमा बोर्डमा सामूहिक लगानी कोष दर्ता गरेका संगठित संस्थाहरु सम्बन्धी विवरण अनुसूची-५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.२.२ दोस्रो बजार

समीक्षा वर्षमा दोस्रो बजारमा धितोपत्रको कारोवार रकम, बजार पुँजीकरण, बजार परिसूचक, सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्यमा उल्लेखनीय बृद्धि आई दोस्रो बजारमा उच्च बढोत्तरी भएको छ। आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को अन्त्यमा ९६१.२३ विन्दु रहेको नेप्से परिसूचक २०७२।७३ आषाढ मसान्तमा ७८.७४ प्रतिशतले वृद्धि भई १,७१८.१५ विन्दु पुगेको छ। साथै, दोस्रो बजारको कारोबार रकममा १५०.९६ प्रतिशत, दैनिक औसत कारोबार रकममा १३३.३५ प्रतिशत, कारोवार भएको सेयर संख्यामा ८९.१० प्रतिशतले वृद्धि आएको छ। २३३ दिन कारोवार भएको समीक्षा वर्षमा रु.७० करोड ६६ लाखको दैनिक औसत कारोबार भएको छ। यसैगरी बजार पुँजीकरण ९१.०३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१८ खर्ब ९० अर्ब पुगेको छ। समीक्षा वर्षमा कुल कारोबार रकम र बजार पुँजीकरणको अनुपात ८.६७ प्रतिशत रहन गएको छ। समीक्षा वर्षको अन्त्यमा बजार पुँजीकरण र कुल

गार्हस्थ उत्पादनको अनुपात करिब ८४.०५ प्रतिशत रहेको छ। तर निष्काशित साधारण सेयर (Floated Share) को आधारमा यो अनुपात एक तिहाई (करीब ३१.९७ प्रतिशत) मात्र रहेको छ।आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा थप १५ कम्पनीहरु सूचीकरण भई सूचीकृत कम्पनीको संख्या २२९ पुगेको छ। सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको संख्यामा १.२९ प्रतिशतले कमी आएको छ जुन गत आर्थिक वर्षमा २३२ रहेको थियो। यस आर्थिक वर्षमा एक आपसमा मर्ज तथा प्राप्तिका कारण १८ कम्पनी सूचिकरणबाट हटेकोले सूचिकृत संगठित संस्थाको संख्यामा कमी आएको हो। दोस्रो बजारको समष्टिगत अवस्था तालिका-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तलिका-४

दोस्रो बजार सूचकांकहरु

विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
	२०७०।७१	२०७१।७२	२०७२।७३	२०७१।७२	२०७२।७३
सूचिकृत संगठित संस्थाको कुल संख्या	२३३	२३२	२२९	(०.४३)	(१.२९)
कुल सूचिकृत धितोपत्रको संख्या (करोडमा)	१६०.७७	२५५.३१	३६४.२९	३७.६७	४२.६८
धितोपत्रको वार्षिक कारोवार (रु. अर्बमा)	७७.३०	६५.३३	१६३.९५	(१५.४९)	१५०.९६
औसत दैनिक कारोवार रकम (रु. करोडमा)	३३.६८	३०.२९	७०.६६	(१०.०७)	१३३.२८
कुल कारोवार भएको दिन	२३०	२१६	२३३	(६.०९)	७.८७
कारोवार भएको स्कीप्ट संख्या	२६९	२७१	२७४	०.७४	१.११
कारोवार भएको कुल सेयर संख्या (रु. करोडमा)	२१.४१	१५.९७	३०.२०	(२५.४२)	८९.१०
कारोवार संख्या	५६६३९०	४७७२७८	८३१९९७	(१५.७३)	७४.३२
सूचिकृत धितोपत्रको बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	१०५७.१७	९८९.४०	१८९० .१३	(६.४१)	९१.०४
सूचिकृत धितोपत्रको फ्लोट बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	३३१.०६	२८१.७८	७१८.९६	(१४.८८)	१५५.१५
बजार पुँजीकरणमा कारोवारको प्रतिशत	७.३१	७.७२	८.६७	५.६१	१२.३०
कुल गार्हस्थ उत्पादनमा बजार पुँजीकरणको प्रतिशत	६०.११	५२.३७	८४.०५	(१२.८८)	६०.४९
कुल गार्हस्थ उत्पादनमा फ्लोट पुँजीकरणको प्रतिशत	१८.८२	१४.९१	३१.९७	(२०.७६)	११४.४२
नेप्से परिसुचक	१०३६.११	९६१.२३	१७१८.१५	(७.२३)	७८.७४
नेप्से सेन्सिटिभ परिसुचक	२२२.४५	२०४.६७	३६९.०७	(७.९९)	८०.३२
नेप्से फ्लोट परिसुचक	७३.११	६८.४७	१२५.४१	(६.३५)	८३.१६

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि।

धितोपत्रको कारोबार

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र कारोबारमा १५०.९६ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.१६३ अर्ब ९५ करोडको कारोबार भएको छ जुन अघिल्लो आर्थिक वर्षमा रु. ६५ अर्ब ३३ करोड रहेको थियो। त्यसैगरी यस आर्थिक वर्षमा कारोवार भएको कुल सेयर संख्यामा अघिल्लो वर्षको तुलनामा ८९.०९ प्रतिशतले बृद्धि भई करीब ३० करोड कित्ता पुगेको छ। समीक्षा वर्षमा दैनिक औसत कारोबार रु.७० करोड ६६ लाख भएको छ। गत आर्थिक वर्षमा दैनिक औसत कारोबार रु.३० करोड २८ लाख मात्र भएको थियो। यसरी अघिल्लो आर्थिक वर्षमा केही ह्रास आएको कारोवार रकम र सेयर संख्यामा यस आर्थिक वर्षमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ। धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोवार प्रबृत्ति चार्ट-३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

चार्ट-३

धितोपत्रको वार्षिक कारोवार रकम

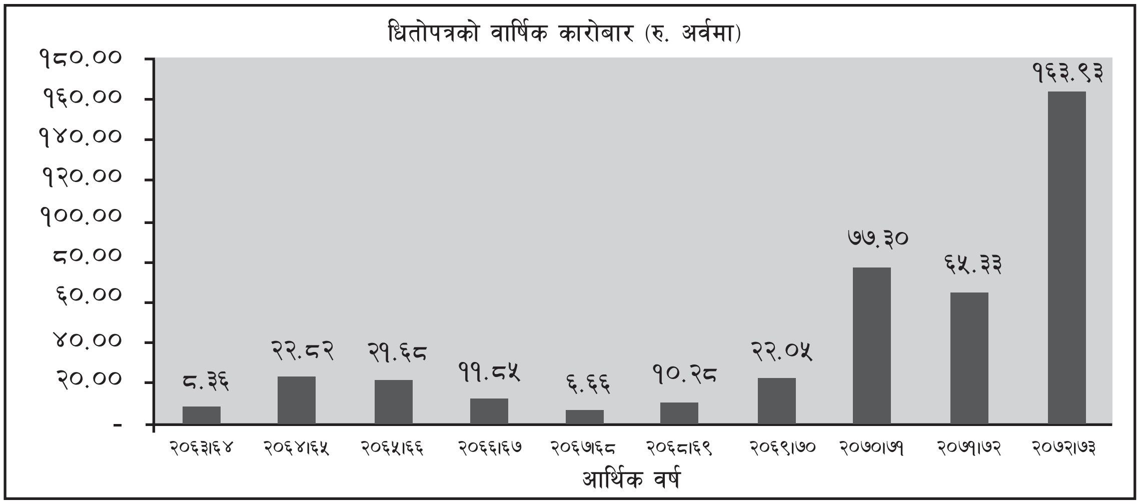

बजार पुँजीकरण

गत आर्थिक वर्षको अन्त्यमा रु.८ खर्ब ४६ अर्ब रहेको बजार पुँजीकरण यस वर्षको अन्त्यमा १२३.३३ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.१८ खर्ब ९० अर्ब कायम भएको छ । बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबार रकमको अनुपात ८.६७ प्रतिशत रहेको देखिएतापनि सर्वसाधारणलाई जारी गरिएको धितोपत्रको आधारमा गणना गरिने फ्लोटेड बजार पुँजीकरणमा भने यो अनुपात करीब २२.८० प्रतिशत रहेको छ। उक्त अनुपात गत आर्थिक वर्षमा ७.७२ प्रतिशत रहेको थियो । बजार पुँजीकरणको प्रबृत्ति चार्ट-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट-४

बजार पुँजीकरण

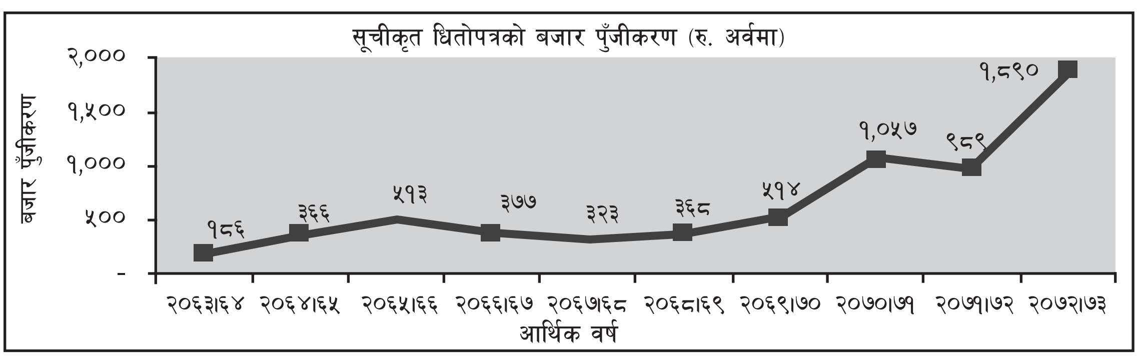

नेप्से परिसूचक

आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को अन्त्यमा ९६१.२३ विन्दु रहेको नेप्से परिसूचकमा ७८.७४ प्रतिशतले वृद्धि आई आर्थिक वर्ष २०७२।७३ आषाढ मसान्तमा १७१८.१५ विन्दु पुगेको छ । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा २०७२ साउन ६ गतेका दिन नेप्से परिसूचक सबैभन्दा न्युन ९६३.२३ विन्दुमा झरेको र सोही अवधिमा सबैभन्दा उच्च २०७३ आषाढ १५ मा १७२४.५९ बिन्दु पुगेको थियो । त्यस्तै, समीक्षा अवधिमा फ्लोट परिसूचक ८३.१६ प्रतिशतले बढेर १२५.४१ बिन्दु पुगेको छ । नेप्से परिसूचकको विगत १० वर्षको वार्षिक प्रवृत्ति चार्ट-५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

चार्ट–५

बजार परिसूचक

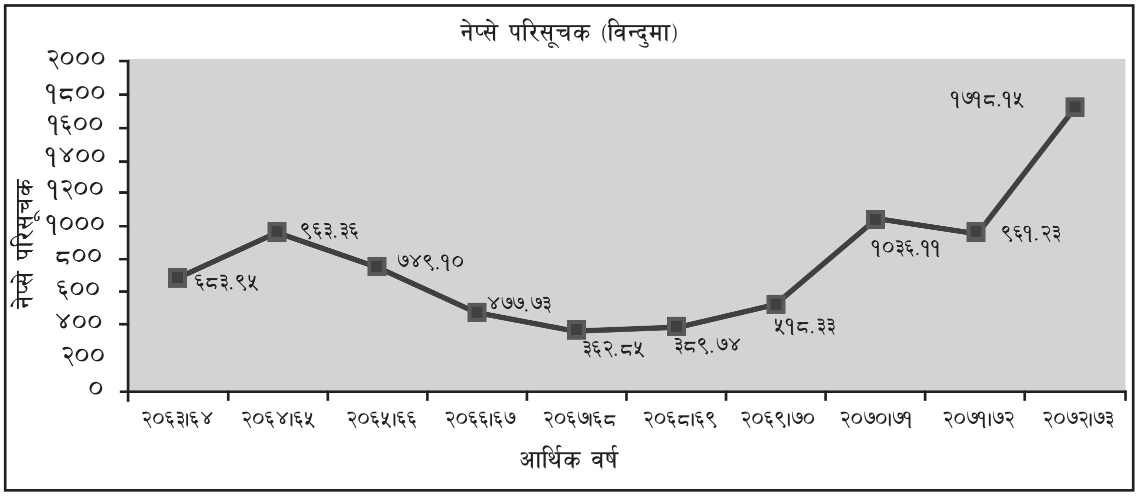

धितोपत्र सूचिकरण

समीक्षा वर्षमा थप १५ (१२ विकास बैंक, २ जलविद्युत कम्पनी र १ अन्य समूहको कम्पनी) कम्पनीहरु नेप्सेमा सूचिकृत भएकोमा एक आपसमा मर्ज तथा प्राप्तिका कारण १२ कम्पनी सूचिकरणबाट हटेका कारण सूचिकृत कम्पनीको संख्या कम भई २२९ कायम भएको छ। गत वर्ष सूचिकृत कम्पनीको संख्या २३२ थियो। यस आर्थिक वर्षमा एक आपसमा मर्ज तथा प्राप्तिका कारण १८ कम्पनी सूचिकरणबाट हटेका छन्। उक्त अवधिमा रु.३७ अर्ब ९५ करोड ३ लाख रुपैयाँ बराबरका साधारण (प्राथमिक निष्काशन, थप निष्काशन, हकप्रद र बोनस) सेयर, रु.१ अर्ब ७० करोड बराबरको संस्थागत ऋणपत्रहरु र रु.१ अर्व बराबरको सामूहिक लगानी योजनाका एकाई सूचिकृत भएका छन्। धितोपत्र सूचिकरण सम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

साधारण सेयर सूचिकरण: आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा १२ विकास बैंक, २ जलविद्युत कम्पनी र १ अन्य समूहको कम्पनी गरी १५ संगठित संस्थाले रु.१२ अर्ब १७ करोड ३१ लाख रुपैयाँ बराबरको प्राथमिक निष्काशनको साधारण सेयर सूचिकरण गराएका छन्। अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ७ संगठित संस्थाले रु.३ अर्ब २६ करोड ४४ लाख रुपैयाँ बराबरको साधारण सेयर सूचिकरण गराएका थिए। आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा १ बैंक, १ बीमा कम्पनी र १ वित्त कम्पनी गरी ३ संगठित संस्थाले रु.१ अर्ब ९५ लाख रुपैयाँ बराबरको थप निष्काशनको साधारण सेयर सूचिकरण गराएका छन्। त्यस्तै, आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा ६ वाणिज्य बैंक, १५ विकास बैंक, ५ बीमा कम्पनी, २ वित्त कम्पनी गरी २८ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले रु.३ अर्ब ७४ करोड ७७ लाख रुपैयाँ बराबरको हकप्रद सेयर सूचिकरण गराएका छन्। गत आर्थिक वर्षमा २६ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले रु.१ अर्ब ५३ करोड ९७ लाख रुपैयाँ बराबरको हकप्रद सेयर सूचिकरण गराएका थिए।

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा २५ वाणिज्य बैंक, ६४ विकास बैंक, १६ वित्त कम्पनी, १८ बीमा कम्पनी, १ जलविद्युत, १ व्यापार र ३ होटल गरी १२८ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले रु.२१ अर्ब २ करोड रुपैयाँ बराबरको बोनस सेयर सूचिकरण गराएका छन्। अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ११० सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले रु.१३ अर्ब १० करोड ८३ लाख रुपैयाँ बराबरको बोनस सेयर सूचिकरण गराएका थिए।

ऋणपत्र सूचिकरणः समीक्षा वर्षमा सूचिकृत संगठित संस्थाहरुमध्ये ३ वाणिज्य बैंकहरुले रु.१ अर्व ७० करोड रुपैयाँ बराबरको ऋणपत्र सूचिकरण गराएका छन् । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा २ वाणिज्य बैंकले रु.१ अर्व २५ करोड रुपैयाँ बराबरको ऋणपत्र सूचिकरण गराएका थिए ।

सामूहिक लगानी योजना सूचिकरणः समीक्षा वर्षमा रु.१ अर्व रुपैयाँको एउटा सामूहिक लगानी योजना सूचिकरण भएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा रु.३ अर्ब २५ करोड रुपैयाँ बराबरको ४ सामूहिक लगानी योजना सूचिकरण भएका थिए ।

सूचिकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य

समीक्षा वर्षमा सूचिकृत कम्पनीहरुको चुक्ता मूल्य रु.३२१ अर्ब ८२ करोड रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षको चुक्ता मूल्य रु.२१० अर्ब ५८ करोड रहेको थियो । समीक्षा वर्षको धितोपत्रको चुक्ता मूल्यमा अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा ५२.८३ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ ।

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको वर्गीकरण

समीक्षा वर्षमा नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. ले २६ वाणिज्य बैंक, ५७ विकास बैंक, २५ वित्त कम्पनी, १७ बीमा कम्पनी, १ होटल, ३ जलविद्युत, १ उत्पादन तथा प्रशोधन, १ अन्य समूहको कम्पनी गरी जम्मा १३१ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुलाई "क" वर्गमा वर्गीकरण गरेको छ ।

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको समूहगत विवरण

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुलाई विभिन्न ९ समूहहरुमा विभाजन गरिएको छ । समीक्षावर्षमा नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत कुल २२९ संगठित संस्थाहरुमध्ये २९ वाणिज्य बैंक, ९५ विकास बैंक, ४६ वित्त कम्पनी, २२ बिमा कम्पनी, ४ होटल, १८ उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी, ४ व्यापार कम्पनी, ८ जलविद्युत कम्पनी र ३ अन्य कम्पनीहरु रहेका छन् । सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको समूहगत विवरण तालिका-५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-५

समूहगत सूचिकृत संगठित संस्था

क्र. सं.	समूह	सूचिकृत संगठित संस्थाको संख्या	संरचना प्रतिशत
१	वाणिज्य बैंक	२९	१२.६६
२	विकास बैंक	९५	४१.४८
३	वित्त कम्पनी	४६	२०.०९
४	बीमा कम्पनी	२२	९.६१
५	उत्पादन तथा प्रशोधन	१८	७.८६
६	होटल	४	१.७५
७	व्यापार कम्पनी	४	१.७५
८	जलविद्युत	८	३.४९
९	अन्य	३	१.३१
	जम्मा	२२९	

स्रोत:नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.।

ओटिसी बजारको कारोबार

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ को नियम २३ को प्रयोजनका लागि बोर्डको स्वीकृति लिई नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.ले ओटिसी बजार संचालन विनियमावली, २०६५ मिति २०६५।०२।२२ देखि लागू गरेको थियो । तत्पश्चात् नेपाल बैंक लि. लगायत अन्य एक दुई कम्पनीको कारोवार भएतापनि लामो समयदेखि निष्कृय रहेको उक्त बजारमा समीक्षा वर्षमा बोर्डले मिति २०७२।०९।०६ मा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.मा सूचिकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरुको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिनुको साथै बोर्डले नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई ओटिसी बजार व्यवस्थित गर्न निर्देशित गरेकोमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट मिति २०७२।१०।१८ मा धितोपत्र बजारमा सूचिकरण नभएका कम्पनी, धितोपत्र बजारबाट सूचिकरण खारेज गरिएका तथा सूचिकरणका लागि आवश्यक शर्तहरु पूरा गर्न नसकी सूचिकरण हुन नसकेका पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरुको सेयर नामसारी ओटिसि बजारमार्फत् गर्न सकिने सूचना प्रकाशन भएपश्चात् समिक्षा वर्षमा ओटिसि बजारमा कुल १,२९,१९,३३१ कित्ता सेयर कारोबार भएको छ ।

केन्द्रीय निक्षेप सेवा

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ बमोजिम मिति २०६८।०५।०७ मा केन्द्रीय निक्षेप सेवा सञ्चालनका लागि अनुमति पत्र प्रदान गरिएको सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. ले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा थप १३ वटा कम्पनीहरुलाई निक्षेप सदस्यताको रुपमा दर्ता गरी कुल ५६ वटा निक्षेप सदस्यमार्फत् ६० वटा जिल्लामा निक्षेप सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । समीक्षा वर्षमा ३,५१,४२५ डिम्याट खाता खोलि कुल डिम्याट खाता संख्या ३,९२,३५९ पुगेको छ जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा करिब ८ गुणाले बढी हो । यस्तै समीक्षा वर्षमा ९०,७७,६६,२७३ कित्ता सेयर अभौतिकीकरण भई कुल ९३,०३,९९,६५५ कित्ता सेयर अभौतिकृत भएका छन् जुन गत आर्थिक वर्षको तुलनामा करिब ३९ गुणाले बढी हो । विगत ५ वर्षको धितोपत्र बजारको अभौतिकीकरण तालिका-६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-६
धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था

क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष				
		२०६८।६९	२०६९।७०	२०७०।७१	२०७१।७२	२०७२।७३
१.	निक्षेप सदस्यको संख्या	२	८	१०	४४	५६
२.	दर्ता कम्पनीको संख्या	-	१२	१६	११३	२०५
३.	हितग्राही डिम्याट् खाताको संख्या	-	२५६	५३४	४०,९३४	३,९२,३५९
४.	अभौतिकृत धितोपत्रको संख्या	-	६,५६१	१,८०,४६७	२,२६,३३,३८२	९३,०३,९९,६५५

स्रोत: सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. ।

सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. लाई ANNA को सदस्यता : बोर्डले सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. लाई Association of National Numbering Agencies (ANNA) सदस्यता लिन अधिकार प्रत्यायोजन गरेकोमा बोर्डको समन्वय एवं सकृयतामा जुन २०१६ मा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. ANNA को ९२ औं सदस्य भएको छ ।

क्रेडिट रेटिङ सेवा

क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ बमोजिम कुनैपनि संगठित संस्थाले कम्तिमा तीन करोड रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको सेयरको सार्वजनिक तथा हकप्रद सेयर निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन, अग्राधिकार सेयर निष्काशन, अंकित मूल्यमा प्रिमियम थप गरी गर्ने निष्काशनहरुको क्रेडिट रेटिङ्ग गराउनुपर्ने व्यवस्था अनुरुप बोर्डले मिति २०६९।०६।१७ मा व्यवसायको लागि अनुमति प्रदान गरेको इक्रा नेपाल लि.ले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा जम्मा ४९ रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवा प्रदान गरेको छ जुन गत आर्थिक वर्षमा प्रदान गरेको ३४ रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवाको तुलनामा ४४.११ प्रतिशतको बृद्धि हो। विगतमा रेटिङ्ग गरिएकामध्ये ७ वटा रेटिङ्ग कार्यको अनुगमन कार्यसमेत यस आर्थिक वर्षमा सम्पन्न भएको छ। आर्थिक वर्ष २०६९।७० को उत्तरार्द्धबाट सेवा दिन शुरु गरेको उक्त रेटिङ्ग संस्थाले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ सम्ममा ११४ रेटिङ्ग/ग्रेडिङ्ग सेवा प्रदान गरेको छ जसमध्ये १३ बण्ड रेटिङ्ग, ७ निष्काशनकर्ता रेटिङ्ग र ६ कोष व्यबस्थापक रेटिङ्ग तथा ८८ इक्वीटि (Equity) ग्रेडिङ्ग (३० प्राथमिक निष्काशन, ५५ हकप्रद तथा ३ फर्दर पब्लिक अफर ग्रेडिङ्ग) रहेका छन्। इक्रा नेपाल लि.ले विगत ४ वर्षमा प्रदान गरेको रेटिङ्ग कार्य तालिका-७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-७
रेटिङ्ग सेवा

क्र.सं	विवरण	२०६९।७०	२०७०।७१	२०७१।७२	२०७२।७३	जम्मा
१	ऋणपत्रको रेटिङ्ग	३.००	३.००	६.००	१.००	१३.०
२	जारीकर्ता कम्पनीको रेटिङ्ग	१.०	३.०	१.०	२.०	७.०
३	कोष व्यवस्थापनको गुणस्तर रेटिङ्ग	-	३.०	१.०	२.०	६.०
४	थप निष्काशन	-	-	-	३.०	३.००
५	प्राथमिक निष्काशन	३.००	६.००	७.००	१४.००	३०.००
६	हकप्रद निष्काशन	२.००	७.००	१९.००	२७.००	५५.००
	कुल जम्मा					११४

स्रोत: ईक्रा नेपाल लि.।

२.३ धितोपत्र बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

हालका वर्षहरुमा धितोपत्र बजारमा जनताको आकर्षणमा बृद्धि भएअनुसार देशको नीति तथा कार्यक्रमहरुमा धितोपत्र बजारलाई प्राथमिकतामा पारिएको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को बजेट बक्तव्यमा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा निम्नानुसारका कार्यक्रमहरु घोषणा भएका थिए :-

- पुँजीबजारको संस्थागत विकासका लागि धितोपत्रको दोस्रो बजार प्रभावकारी बनाउन नागरिक लगानी कोषलाई सक्रिय गराइने छ।
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति आर्थिक वर्ष २०७२।७३ देखि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।

आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को बजेट बक्तव्यमा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा निम्नानुसारको कार्यक्रमहरु समवेश भएका छन्:

- व्यवस्थापिका संसदमा विचाराधीन कमोडिटी बजारसम्बन्धी विधेयक आगामी आर्थिक वर्षमा व्यवस्थापिका संसदमा प्रस्तुत गरिनेछ।
- पुंजी बजारमा उत्पादनमुलक कम्पनीहरुलाई सूचिकृत हुन प्रोत्साहित गर्न पब्लीक कम्पनीको रुपमा स्थापना हुने उद्योग व्यवसायलाई आयकरमा १५ प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाइएको छ।

साथै, राष्ट्रपतिद्वारा संबोधन गरिएको आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा पहिलोपटक धितोपत्र बजार सम्बन्धी निम्नानुसारको कार्यक्रमहरु समावेश भएको छ:

- पुँजीबजारलाई देशको आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण संयन्त्रको रुपमा विकास गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बचत तथा लगानीलाई आकर्षित गर्न आधुनिक र विश्वसनीय पुँजीबजारको विकास गरिनेछ ।

समीक्षा वर्षमा बजेट बक्तव्य मार्फत घोषित धितोपत्र बजार सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारबाट तयार भैरहेको समग्र वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति अन्तर्गत पुँजीबजारसँग सम्बन्धित रणनीति तयारीका लागि बोर्डमा एक उपसमिति गठन गरिएकोमा समितिले पुँजीबजारका विविध पक्षहरु समेटी पाँच वर्षीय पुँजीबजार विकास रणनीति तयार गरी प्राविधिक समितिमा पेश गरेको छ र बजारमा स्थायित्व कायम गर्ने उद्देश्यले नागरिक लगानी कोषलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा दोस्रो बजारमा सहभागिता गराउने सन्दर्भमा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको समेत प्रतिनिधित्वमा प्राविधिक पक्षको अध्ययन गर्न बोर्डले एक प्राविधिक समिति गठन गरेकोमा समितिको प्रतिवेदनमार्फत् प्राप्त सुझाव अनुरुप कार्य अगाडि बढाइएको छ ।

भाग ३
नेपाल धितोपत्र बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ स्थापना

नेपालमा १९९४ सालमा विराटनगर जुट मिल्स र नेपाल बैंक लिमिटेडले प्रथम पटक सर्वसाधरणलाई धितोपत्र निष्काशन गरेपश्चात् धितोपत्र बजारको सुरुवात भएको हो । २०३३ सालमा धितोपत्र खरिद बिक्री केन्द्र (Securities Marketing Centre) को स्थापना भएपछि सरकारी ऋणपत्रको दैनिक खरिद बिक्रीको व्यवस्थाबाट धितोपत्र बजारको संस्थागत विकास भएको हो । केन्द्रको भूमिका स्थापनाको उद्देश्य अनुरुप नभएको महसुश गरी नेपाल सरकारले जारी गरेका धितोपत्रहरु खरिद बिक्री गर्ने गराउने उचित व्यवस्थाका लागि आवश्यक कानुनी व्यवस्था गर्न २०४० सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन जारी गरियो ।

२०४६ सालपछि नेपालले अवलम्वन गरेको आर्थिक उदारीकरणको नीति पश्चात् पुँजी बजारमा निजी क्षेत्रको प्रवेश शुरु भयो जसले गर्दा धितोपत्र खरिद बिक्री केन्द्र आफैले बजार व्यवस्थापन र नियमनको कार्य गर्दा हुन सक्ने Conflict of Interest समेत लाई ध्यानमा राखी २०४९ सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन, २०४० लाई संशोधन गरी धितोपत्र बजारको स्वायत्त नियमनकारी निकायको रुपमा नेपाल सरकारबाट २०५० साल जेष्ठ २५ गते नेपाल धितोपत्र वोर्डको स्थापना भएको हो ।

२०६३ सालमा धितोपत्र कारोवार ऐन, २०४० खारेज गरी देशको आर्थिक विकासका लागि पुँजी बजारको विकास गरी धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, बिक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित वनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरुको काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्य सहित धितोपत्र सम्वन्धी ऐन, २०६३ जारी गरियो । तत्पश्चात नयाँ ऐन बमोजिम नेपाल धितोपत्र वोर्डले स्वशासित र संगठित संस्थाको रुपमा समग्र पुँजी बजारको नियमन भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ ।

३.२ उद्देश्य तथा कार्यहरु

देशको आर्थिक विकासको लागि आवश्यक पुँजी परिचालन गर्न पुँजी बजारको विकास गरी धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरुको हित संरक्षण गर्न धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, बिक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित बनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरुको काम कारबाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ अनुसार नेपाल धितोपत्र बोर्डको स्थापना भएको हो । उपर्युक्त उद्देश्य प्राप्तिका लागि बोर्डले देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्दछ :

- धितोपत्र सार्वजनिक रुपमा निष्काशन गर्न सक्ने गरी स्थापना भएको संगठित संस्थाको धितोपत्र दर्ता गर्ने ।
- धितोपत्र सार्वजनिक निष्काशनका लागि तयार गरिने विवरणपत्र स्वीकृत गर्ने ।
- धितोपत्र बजार संचालन गर्न चाहने संगठित संस्थालाई धितोपत्र बजार संचालन गर्न अनुमति दिने ।
- धितोपत्र बजार तथा धितोपत्र व्यवसायीका काम कारबाहीको नियमन गर्ने ।
- धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न चाहने कम्पनी वा संस्थालाई धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न अनुमतिपत्र दिने ।
- सामूहिक लगानी कोष संचालन गर्न स्वीकृति दिने ।
- धितोपत्र सम्बन्धी आवश्यक नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरु बनाउने ।
- धितोपत्र विनिमय बजार, धितोपत्र व्यवसायी, धितोपत्र कारोबार तथा समग्र धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- नियमन व्यवस्थाको पालना नगर्ने संस्थाहरुलाई ऐन, नियम अनुसार कारवाही अगाडि बढाउने ।

- धितोपत्र बजार सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी आवश्यक निर्देशन दिने तथा चेतना अभिवृद्धिमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित विषयमा नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
- धितोपत्र तथा पुँजी बजार विकासका सम्बन्धमा आवश्यक अन्य कार्यहरु गर्ने गराउने ।

३.३ सञ्चालक बोर्ड

नेपाल धितोपत्र बोर्डमा विभिन्न सरकारी तथा निजी क्षेत्रका निकायहरुको प्रतिनिधित्व रहने गरी ७ सदस्यीय बोर्ड हुने व्यवस्था रहेको छ । बोर्डमा पूर्णकालीन कार्य गर्ने गरी नेपाल सरकारद्वारा नियुक्त अध्यक्षका साथै नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल राष्ट्र बैंकका कार्यकारी निर्देशक, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका उपाध्यक्ष र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था (ICAN) का उपाध्यक्ष तथा धितोपत्र बजार, व्यवस्थापन, पुँजीबजार विकास, वित्तीय वा आर्थिक क्षेत्रसँग सम्बन्धित विज्ञहरूमध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको व्यक्ति विज्ञ सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ ।

बोर्डमा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको तर्फबाट सह-सचिव श्री मधुसुदन पोखरेलले प्रतिनिधित्व गर्दै आउनुभएकोमा मिति २०७२।११।०४ देखि सोही मन्त्रालयको सह-सचिव श्री आनन्दराज ढकालले प्रतिनिधित्व गर्नुभएको छ । नेपाल सरकार, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट सहसचिव श्रीमती लीला देवी गड्तौलाले प्रतिनिधित्व गर्दै आउन ुभएकोमा मिति २०७२।१२।१२ देखि सोही मन्त्रालयका सह–सचिव श्री डिल्लीराज घिमिरेले प्रतिनिधित्व गर्नुभएको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकबाट कार्यकारी निर्देशक श्री शिवनाथ पाण्डेले प्रतिनिधित्व गर्दै आउनुभएकोमा मिति २०७३।०२।१० देखि सोही बैंकको कार्यकारी निर्देशक श्री नर बहादुर थापाले प्रतिनिधित्व गर्नुभएको छ । यस्तै बोर्डका विज्ञ सदस्यको रुपमा श्री निल बहादुर सारु मगरले मिति २०७२।१२।०५ देखि प्रतिनिधित्व गर्नुभएको छ । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघबाट श्री दिनेश श्रेष्ठले मिति २०७१।०२।२२ देखि प्रतिनिधित्व गर्दै आइरहनुभएको छ । समीक्षा वर्षमा कार्य बोझ बढे अनुसार संचालक बोर्डको बैठक ३३ पटक बसेको छ । गत आर्थिक वर्षमा संचालक बोर्डको बैठक २४ पटक बसेको थियो ।

३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन

पुँजी बजारको दायरा दिन प्रति दिन बढ्दै गइरहेको परिप्रेक्ष्यमा धितोपत्र बजार, सूचिकृत संगठित संस्था, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी, निक्षेप सदस्य, सामूहिक लगानी कोष, क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी, धितोपत्र दलाल तथा मर्चेण्ट बैंकरहरु र सेयर रजिष्ट्रार गरी ३७० भन्दा बढी कम्पनीको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डले पूरा गर्दै आइरहेको छ । आफ्नो जिम्मेवारीलाई प्रभावकारी रुपमा सम्पन्न गर्नका लागि बोर्डले आफ्नो संस्थागत क्षमतामा समयानुकूल अभिवृद्धि गर्नु पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै विद्यमान संगठन संरचनाको ढाँचामा पुनरावलोकन गरी नयाँ संगठन संरचना लागू गरेको छ । उक्त संगठन संरचना अनुसारको आवश्यक दरबन्दी पूर्ति गर्न बोर्डले समीक्षा वर्षमा नयाँ संबैधानिक व्यवस्था अनुसार लोकसेवा आयोगको सामान्य सिद्धान्त बमोजिम लोकसेवा आयोग समेतको संलग्नतामा लिखित तथा मौखिक परीक्षा सम्पन्न गरी निर्देशक १, उप निर्देशक ७, अधिकृत ११ तथा सहायक तहमा ८ गरी कुल २७ नयाँ कर्मचारीहरुको पदपूर्ति गरेको छ । बोर्डमा हाल जम्मा ५३ जना कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन् । बोर्डको विभागमा कार्यकारी निर्देशक २, महाशाखामा निर्देशक ४, शाखामा उप निर्देशक ८ र उपशाखामा अधिकृत १५ रहेका छन् । बोर्डको नयाँ संगठन संरचना अनुसूची-६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.५ समितिहरु

बोर्डको काम कारवाहीहरूलाई प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न तथा आवश्यक सहयोगका लागि बोर्डमा विभिन्न स्थायी तथा अस्थायी प्रकृतिका समितिहरू कार्यरत रहेका छन् । यी समितिहरुले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा गरेका कामकारवाहीहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

३.५.१ कानुन तथा प्रवलीकरण समिति

बोर्डबाट तयार गर्नुपर्ने विभिन्न नियमावली, निर्देशिका तथा अन्य कानुनी व्यवस्थाहरुको मस्यौदा तयार गर्न तथा बोर्ड समक्ष पेश भएका जटिल कानुनी विषयका सम्बन्धमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी परामर्श दिनको साथै धितोपत्र सम्बन्धी ऐन नियमको पालनालाई प्रभावकारी गराउने जस्ता काम कारबाहीको लागि नेपाल सरकार, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट प्रतिनिधित्व गर्नु हुने बोर्ड सदस्य संयोजक रहेको कानुन तथा प्रवलीकरण समिति (Legal and Enforcement Committee) रहेको छ । उक्त समितिमा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख तथा कानुन तथा प्रबलीकरण महाशाखाका प्रमुख सदस्य तथा एक वाह्य विज्ञ सदस्य हुनुहुन्छ । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा उक्त समितिले निम्न कार्यहरु गरेको छ :

- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.बाट प्राप्त उक्त संस्थाको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली पुनरावलोकन गरेको ।
- क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ को संशोधन सम्बन्धमा आवश्यक कार्य अगाडि बढाइएको ।

३.५.२ वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति

बोर्डको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी अन्तिम रुप दिन, वार्षिक बजेट तथा खर्चको आवधिक रुपमा पुनरावलोकन गर्न तथा लेखापरिक्षकबाट प्राप्त लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी सो सम्बन्धी प्रत्युत्तर मस्यौदालाई अन्तिम रुप दिई लेखापरीक्षण प्रतिवेदनलाई अन्तिम रुप दिने तथा वित्तीय सूचना विश्लेषण र वित्तीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरु गर्न बोर्डमा वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति रहेको छ । उक्त समितिमा नेपाल चार्टड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य संयोजक रही बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख र बोर्डको वित्तीय व्यवस्थापन शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा उक्त समितिले देहाय बमोजिमको कार्यहरु गरेको छ :

- बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को बजेटको मस्यौदा तयार गरेको ।
- लेखापरीक्षकबाट प्राप्त प्रतिवेदनको अध्ययन गरी सोको प्रत्युत्तर तयार गरेको ।
- बोर्डको रहेको लगानीयोग्य रकमलाई विभिन्न बैंकहरुमा राख्नका लागि सिफारिश गरेको ।

३.५.३ लेखापरीक्षण समिति

बोर्डको वित्तीय विवरणको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग गर्न, बोर्डको नियम पालनाको अवस्थाको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग पुऱ्याउन, आर्थिक पारदर्शिता र संस्थागत सुशासनलाई मजबुत बनाउन, आन्तरिक लेखापरीक्षकको नियुक्ति गर्न, पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्न, स्वतन्त्र लेखापरीक्षकको लेखापरीक्षण प्रकृया निर्धारण गर्न तथा मूल्याकंन गर्ने जस्ता कार्यहरु गर्नका लागि नेपाल चाटर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य संयोजक रही, नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य तथा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभाग प्रमुख सदस्य रहने गरी लेखापरीक्षण समिति रहेको छ ।

३.५.४ अन्य समितिहरु

उपर्युक्त स्थायी प्रकृतिका बाहेक यस आर्थिक वर्षमा थप सेयर निष्काशन (Further Public Offering - FPO) सम्बन्धी मूल्य निर्धारण समिति, Account Supported by Blocked Amount (ASBA) अध्ययन समिति, नागरिक लगानी कोषलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा दोस्रो बजारमा सहभागिता गराउने सन्दर्भमा प्राविधिक पक्षको अध्ययन गर्न गठित समिति जस्ता विशेष प्रकृतिका काम गर्न केही अन्य समितिहरु गठन गरिएकोमा ती समितिहरुले तोकिए बमोजिमको कार्य सम्पन्न गरेका छन् ।

३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा बोर्डको आय व्ययको स्थिति सन्तोषजनक रहेको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डको आय अघिल्लो वर्षको दाँजोमा करीव ६७.८५ प्रतिशतले बढेको छ भने व्यय २.९१ प्रतिशतले मात्र बृद्धि भएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डको वचत रकममा १४३.५७ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ ।

समीक्षा वर्षमा बोर्डको कुल आय रु.१७ करोड ६३ लाख ४८ हजार रहेको छ भने कुल व्यय रु.५ करोड ८२ लाख १३ हजार रहेको छ । यसमध्ये आम्दानी तर्फ विशेषत धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशनका लागि स्वीकृति प्रदान, सामूहिक लगानी योजना स्वीकृति, क्रेडिट रेटिङ्ग, सिडिएस कम्पनी, धितोपत्र बजार अनुमति पत्र, मर्चेन्ट बैकिङ्ग तथा ब्रोकर प्रमाणपत्र नवीकरण, धितोपत्र कारोबार दस्तुर, आवेदन शुल्क, विवरणपत्र प्रशोधन शुल्क र प्रमाणपत्र दर्ता शुल्क बाट रु.१५ करोड ७३ लाख ७९ हजार आम्दानी भएको छ भने व्याज आम्दानीबाट रु.१ करोड ८७ लाख ७० हजार र विविध आयतर्फ रु.२ लाख २० हजार प्राप्त भएको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा बोर्डको कुल आय रु.१० करोड ५० लाख ७५ हजार मात्र भएको थियो ।

खर्चतर्फ अघिल्लो वर्षमा कुल व्यय रु.५ करोड ६५ लाख ६५ हजार रहेकोमा समीक्षा वर्षमा कूल व्यय रु.५ करोड ८२ लाख १० हजार भएको छ । यसमध्ये कर्मचारी र अन्य प्रशासकीय खर्च तर्फ रु.५ करोड ६७ लाख १५ हजार खर्च भएको छ भने ह्रासकट्टी खर्च रु.१४ लाख ९७ हजार भएको देखिन्छ ।

अघिल्लो वर्षमा बचत रु.४ करोड ८५ लाख १० हजार भएकोमा समीक्षा वर्षमा यस्तो १४३.५७ प्रतिशतले बृद्धि भई वचत रु.११ करोड ८१ लाख ५७ हजार पुगेको छ । धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन आम्दानीमा बृद्धि तथा मर्चेन्ट बैकिङ्ग, क्रेडिट रेटिङ्ग कारोवारको आम्दानीमा भएको बृद्धिले गर्दा समीक्षा अवधिमा बोर्डको बचतमा वृद्धि भएको हो । बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को अपरिष्कृत वासलात, आय-व्यय विवरण तथा नगद प्रवाह विवरण अनुसूची-७, ७ (क) तथा ७ (ख) मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट धितोपत्र बजार नियमन निकायहरुको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions - IOSCO) को सदस्यता लिनको लागि उच्च स्तरीय सर्वेक्षण (High Level Survey) को प्रत्युत्तर सम्लग्न गरी निवेदन प्रक्रिया अगाडि बढाइएकोमा २०१६ जुलाईमा बोर्डलाई IOSCO को एशोसियट सदस्यता प्राप्त भएको छ । IOSCO मा हाल १२६ साधारण सदस्य, २३ एशोसियट सदस्य र ६५ अफिलियट सदस्य रहेका छन् । त्यस्तै नेपालको धितोपत्र बजारको अन्तर्राष्ट्रियकरण गरी स्तर अभिबृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुरुप वोर्डको समन्वयमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.ले Association of National Numbering Agencies (ANNA) को सदस्यता प्राप्त गरेको छ । आर्मेनियाको राजधानी यरेभानमा २०१६, जुन २ र ३ मा भएको ANNA

को साधारण सभाबाट उक्त लि.लाई ९२ औं सदस्यता प्रदान गरिएको छ । ANNA मा हाल नेपाल लगायत ९३ पूर्ण सदस्य तथा अन्य २७ पार्टनर रहेका छन् ।

सन् २०१० मा स्थापित Asia Forum for Investor Education (AFIE) को संस्थापक सदस्यको रुपमा बोर्डले भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । बोर्ड सार्क क्षेत्रका नियमन निकायहरुको संघ (South Asian Securities Regulators Forum- SASRF) को सदस्यको रुपमा अन्य सदस्य नियामक नियकायहरुसँग निरन्तर सम्बन्ध राख्दै आवश्यक ज्ञान तथा सूचनाहरु आदान प्रदान गर्नुका साथै सहयोग र समन्वय गर्दै आइरहेको छ ।

त्यस्तै बिश्व बैक, एशियाली विकास बैक, Asia Pasific Economic Cooperation (APEC), Toronto Centre तथा बिभिन्न देशका धितोपत्र बजारको नियामक निकायहरुले आयोजना गर्ने पुँजीबजार सम्बन्धी कार्यक्रमहरुमा बोर्डको सहभागिता रहँदै आएको छ ।

भाग ४
बोर्डका कामकारवाहीहरु

धितोपत्र बजार सुधार तथा विस्तारका लागि विभिन्न विकासात्मक कार्यका साथै समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी, सामूहिक लगानी कोष, डिपोजिटरी, निक्षेप सदस्य, क्रेडिट रेटिङ्ग तथा अन्य धितोपत्र व्यवसाय गर्न प्राप्त निवेदनहरुको अध्ययन गरी अनुमतिपत्र/दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने तथा नवीकरण गर्ने, संगठित संस्थाहरुको धितोपत्रहरु दर्ता गर्ने, विवरणपत्र बिक्री प्रस्ताव, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरण पुस्तिका स्वीकृत गर्ने र विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्न संगठित संस्थाहरुलाई स्वीकृति प्रदान गर्ने, बजार, सूचिकृत कम्पनी, सामुहिक लगानी कोष, निक्षेप सेवा, क्रेडिट रेटिङ्ग एजेन्सी तथा धितोपत्र व्यवसायीको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र बजारमा कारोवार हुने सूचिकृत कम्पनी, कारोवार रकम, कारोवार हुने धितोपत्र आदि सम्बन्धमा नेपाल स्टक एक्सचेञ्जमा हुने धितोपत्र कारोवारको Real Time Surveillance गर्ने, समग्र धितोपत्र बजारको स्थलगत/गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र सम्बन्धी कानुन समसामयिक बनाउने, प्राप्त गुनासोहरुको संबोधन गर्ने, कानुनी व्यवस्थाहरुको उल्लंघन सम्बन्धमा कानुन प्रवलीकरण गर्ने, धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरुको सचेतताको स्तर अभिबृद्धि गर्न देशका विभिन्न स्थानहरुमा लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा अर्न्तकृया कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने लगायतका विभिन्न नियमित कार्यहरु सम्पन्न गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा सम्पन्न प्रमुख कार्यहरु संक्षिप्तमा देहाय अनुसार रहेका छन् ।

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण

४.१.१ नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ को व्यवस्था अनुसार नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लिमिटेडबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

४.१.२ केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम ८ को व्यवस्था बमोजिम केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. बाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

४.१.३ मर्चेन्ट बैंकर अनुमतिपत्र प्रदान, नवीकरण र खारेजी

समीक्षा वर्षमा १६ वटा मर्चेन्ट बैंकरहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा मर्चेण्ट बैंकर अर्न्तगत सेयर रजिष्ट्रेशन र लगानी व्यवस्थापन कार्यको लागि प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकर लि.लाई अनुमति प्रदान गरिएको छ । यससँगै नेपालमा मर्चेण्ट बैंकरको संख्या १७ वटा पुगेको छ । बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकर सम्बन्धी विवरण अनुसूची-८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१.४ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको अनुमतिपत्र नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम ५० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डले सम्पूर्ण धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ । अनुमतिपत्र नवीकरण गरेका धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको नामावली अनुसूची-९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१.५ निक्षेप सदस्य दर्ता तथा प्रमाणपत्र नवीकरण

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम २२ को व्यवस्था बमोजिम ५० निक्षेप सदस्यहरुले दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन दिएकोले उक्त निक्षेप सदस्यहरुको दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ । साथै आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा निक्षेप सदस्यको रुपमा कार्य गर्न चाहने थप १६ संगठित संस्थाहरुलाई दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ। यो संख्या अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ३७ रहेको थियो। हाल निक्षेप सदस्यको रुपमा कार्य गर्ने संगठित संस्थाहरुको संख्या ६६ पुगेको छ । बोर्डले यस आर्थिक वर्षमा कम्तिमा १० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको संयुक्त स्वामित्वमा निक्षेप सदस्य सम्बन्धी संस्था खोल्ने व्यवस्था गरिएअनुसार धितोपत्र दलालहरुको संयुक्त स्वामित्वमा डिपि एण्ड क्लियरिङ्ग हाउस लि. नामक एक निक्षेप सदस्य स्थापना भएको छ। बोर्डबाट निक्षेप सदस्यता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाको विवरण अनुसूची-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१.६ क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण

समीक्षा वर्षमा क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ को व्यवस्था बमोजिम स्थापित रेटिङ्ग कम्पनी इक्रा नेपाल लि. लाई क्रेडिट रेटिङ्गको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ।

४.१.७ योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको अनुमतिपत्र नवीकरण

समीक्षाा वर्षमा योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी अर्न्तगत ग्लोबल आइ एम ई म्युचुअल फण्डको योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्न ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.लाई अनुमति प्रदान गरिएको छ। साथै सोही अवधीमा ५ योजना व्यवस्थापक र डिपोजिटरी को अनुपतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । बोर्डबाट योजना व्यवस्थापक र डिपोजिटरीको सदस्यता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाको विवरण तालिका-८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-८

योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी

क्र.सं.	योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी
१	नबिल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.
२	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
३	एनएमबि क्यापिटल लि.
४	एनआइबिएल क्यापिटल लि.
५	लक्ष्मी क्यापिटल लि.
६	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.

४.२ कानुनी व्यवस्था, कानुन प्रवलीकरण तथा राय सुझाव

४.२.१ कानुनी व्यवस्था

समीक्षा वर्षमा ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका मस्यौदा सम्बन्धमा देहाय बमोजिमका कार्यहरु भएका छन्:

- धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को अनुसूची १४ मा धितोपत्र दलालले कारोवार वापत लिन सक्ने सेवा शुल्क संशोधन गर्न अर्थ मन्त्रालयमा स्वीकृतिको लागि पठाइएको छ।
- धितोपत्र सूचीकरण तथा कारोबार नियमावलीको प्रारम्भिक मस्यौदा गरिएको छ।
- संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३ को प्रारम्भिक मस्यौदा गरिएको छ।
- धितोपत्र खरिद आवेदन रकम रोक्का राख्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३ को मस्यौदा सम्पन्न भै

सरोकारवालाको राय परामर्श लिने कार्य भैरहेको छ ।

- धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७२ को मस्यौदा बोर्डमा पेश भै बोर्डबाट अन्तिम रुप दिई स्विकृतिको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।

साथै यस वर्ष बोर्डमा प्राप्त विनियमावली स्वीकृति तथा संशोधन सम्बन्धमामा देहाय बमोजिमका कार्यहरु भएका छन्:

- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.को कर्मचारी विनियमावली स्वीकृतिका लागि बोर्डमा प्राप्त भएकोमा समसामयिक सुधार गरी पेश गर्न पठाइएको छ ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.बाट स्वीकृतिको लागि प्राप्त धितोपत्र कारोबार सञ्चालन विनियमावली, २०७२ मा थप सुधार गर्नुपर्ने बिषय स्पष्ट सुधार गरी पुन:पेश गर्न पठाइएको छ ।
- सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.को प्रबन्धपत्र र नियमावलीमा संचालक समितिको संरचना परिवर्तन गर्न संशोधन स्वीकृतिको लागि प्राप्त भएकोमा विनियमावलीहरुमा पुनरावलोकन भैरहेको छ ।
- सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.बाट धितोपत्र केन्द्रीय निक्षेप सेवा विनियमावली, २०६८ मा सफ्टवेयर, प्रविधिमा सुधार गर्ने र धितोपत्र कारोबार राफसाफ तथा फछ्र्यौट विनियमावली, २०६९ मा कारोवार राफसाफ शुल्क, कारोवारलाई थप व्यवस्थित र सुधार गर्ने सम्बन्धी संशोधन स्वीकृतिको लागि प्राप्त भएकोमा विनियमावलीहरुमा पुनरावलोकन भैरहेको छ ।

४.२.२ **कानुन प्रवलीकरण**

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा बोर्डले कानुन प्रवलीकरणमा विशेष जोड दिँदै देहाय बमोजिमका विभिन्न कार्यहरु गरेको छ ।

- बोर्ड विरुद्द सर्वोच्च अदालतमा १० वटा पुनरावेदन अदालतमा ४ वटा र काठमाण्डौ जिल्ला अदालतमा १ वटा उत्प्रेषणको रिट निवेदन र पुनरावदेनको मुद्दा दायर भएकोमा बोर्डको तर्फबाट प्रतिरक्षा भैरहेकोमा सर्वोच्च अदालतमा २ वटा, पुनरावेदन अदालतमा २ वटा र काठमाण्डौ जिल्ला अदालतबाट १ वटा मुद्दाको फैसला भइसकेको छ । यसरी फैसला भएका मुद्दामा पुनरावेदन अदालतमा दायर भएको पुनरावेदन पत्रमा मात्र शुरु सदर गर्ने फैसला भएको तथा अन्य रिट निवेदनहरु बोर्डको पक्षमा फैसला भएका छन् ।
- आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा बोर्डको हटलाइन र लिखित रुपमा प्राप्त हुन आएका गुनासाहरुमा आवश्यक कारवाही गरी समाधान गरिएको छ ।
- धितोपत्र बजारमा नक्कली शेयरको कारोबार, धितोपत्र व्यवसायीले बोर्डको निर्देशन विपरीत कार्य गरेको र बोर्डमा धितोपत्र दर्ता नगरी सेयर विक्रीको सूचना प्रकाशन गरेको आदि सम्बन्धमा अनुसन्धान तथा जाँचबुझ गरिएको छ ।

४.२.३ **राय सुझाव**

समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र व्यवसायी कम्पनी दर्ता गर्ने सम्बन्धमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयलाई देहाय अनुसार राय प्रतिकृया उपलब्ध गराएको छ:

- कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट धितोपत्र व्यवसायी कम्पनी दर्ता गर्ने सम्बन्धमा इच्छुक कम्पनीको प्रबन्धपत्र नियमावलीमा बोर्डको राय प्रतिकृया माग भै आएकोमा यसरी राय प्रतिकृया माग भई आएका विभिन्न कम्पनीका प्रबन्धपत्र र नियमावलीको अध्ययन गरी राय सुझाव उपलब्ध गराइएको छ ।

४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन

प्राथमिक निष्काशनको अनुगमन

धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन कार्यको गैर-स्थलगत अनुगमन अर्न्तगत धितोपत्र सम्बन्धी नियमावली तथा निर्देशिकामा भएको व्यवस्था अनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट देहायको विषयमा अनुगमन गरिएको छ :

- आवेदन फाराम संख्या तथा रकम संकलन, विवरण तोकिएको समयभित्र पेश भए/नभएको ।
- संकलन केन्द्रबाट प्राप्त विवरण तथा निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धकबाट बोर्डमा पेश गरिएको पछिल्लो विवरणमा फरक भए/नभएको ।
- बिक्री बन्द भएको १५ दिनभित्रमा ड्राफ्ट सम्बन्धी विवरण बोर्डमा पेश भए/नभएको ।
- संकलित रकम बिक्री बन्द भएपछि तोकिएको समयभित्र तोकिएको समयसम्मका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकमा जम्मा गरे/नगरेको ।
- धितोपत्र बाँडफाटको नमूना बाँडफांट गर्नुभन्दा तीन कार्य दिन अघि बोर्डमा पेश गरे/नगरेको ।
- धितोपत्रको बाँडफाट तथा फिर्ता भुक्तानी तोकिएको समयभित्र गरे/नगरेको ।
- संकलित रकम निष्काशन बैंकमा जम्मा गरेको सम्बन्धी विवरण बोर्डमा पेश भए/नभएको ।
- तोकिएको समयभित्र सेयरको सूचीकरणका लागि निवेदन दिए नदिएको ।
- सार्वजनिक निष्काशनमा रकम फिर्ता भुक्तानी गर्दा निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धकले दरखास्तवालाहरुलाई निजले दरखास्त फाराममा उल्लेख गरेको खातामा अनिवार्य रुपमा फिर्ता भुक्तानी गरे नगरेको ।
- दरखास्तवालाले एकाघर परिवार बाहेक एक भन्दा बढी दरखास्त फाराम समावेश गरी आवेदन दिएको अवस्थामा प्रत्येक दरखास्तावालाले आफ्नै एकाउन्ट पेयी चेकमार्फत रकम जम्मा गरे नगरेको ।
- धितोपत्र निष्काशनको क्रममा बोर्डबाट स्वीकृत भएको विवरणपत्र, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरणहरु, विवरण पुस्तिका, बिक्री प्रस्तावहरु लगानीकर्ताले सहज रुपमा हेर्न सक्ने गरी त्यस्ता विवरणहरु सम्बन्धित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक तथा निष्काशनकर्ता कम्पनी प्रत्येकको वेबसाइटमा धितोपत्र बिक्री बन्द नभएसम्म राखेको वा नराखेको ।

उपर्युक्त विषयहरुमा बोर्डबाट सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाई निष्काशन गरेका ५५ कम्पनीको गैर-स्थलगत अनुगमन गरिएको छ ।समीक्षा वर्षमा भएका प्राथमिक निष्काशन तालिका-९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-९

आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा गरिएको प्राथमिक निष्काशन

क्र.स.	विवरण	स्वीकृत संख्या	जारी संख्या	जारी गरिएको सेयर संख्या	कुल माग गरिएको संख्या	अधिक माग (गुणा बढी)
१	साधारण सेयर	९	६	२३,७३२,८८०	६६९,४५३,३३४	२८.२१
२	म्युचुअल फण्ड	१	१	१००,०००,०००	१००,०००,०००	–
३	स्थानीय	५	४	२,७१६,५८२	२५,३५०,६९०	९.३३
४	एफपिओ	३	३	१०,०९४,६६२	९०,०८७,३३०	८.९२
	जम्मा	१८	१४	१३६,५४४,१२४	८८४,८९१,३५४	

धितोपत्र कारोबारको अनुगमन

धितोपत्र दोस्रो बजारको कारोबारलाई नियमित र व्यवस्थित गराउन बोर्डबाट नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. सँग सिधा सम्पर्क स्थापित गरी विद्युतीय माध्यम मार्फत वास्तविक समय सुपरिवेक्षण प्रणाली (Real Time Surveillance System) विकास गरिएको छ । बोर्डबाट नियमित रुपमा कारोबारको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ र कारोबार भैरहेको विवरणको अध्ययन गरी शंकास्पद कारोबार नोट गर्ने तथा आवश्यकता अनुरुप सम्बन्धित धितोपत्र दलाललाई विवरण स्पष्ट गर्न लगाउने गरिएको छ। सो प्रणाली मार्फत बोर्डबाट प्रत्येक दिन धितोपत्र कारोबार गर्ने व्यक्ति तथा संस्था लगायत कारोबार भएको संगठित संस्था, कारोबार मूल्य र सेयर संख्या सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ ।

धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार अनुगमनका क्रममा दैनिक कारोबार सम्बन्धी संक्षिप्त प्रतिवेदन, साप्ताहिक कारोबारको संक्षिप्त प्रतिवेदन, ब्लक कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन, साप्ताहिक रुपमा धितोपत्र दलालहरुको कुल कारोबार रकम सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण, तीन महिनाभन्दा वढी समयसम्म कारोबार हुन नसकेका धितोपत्रहरुको विवरण, संस्थापक सेयर कारोबारको अभिलेख तयार गर्नुका साथै नियमित रुपमा आवश्यकतानुसार मर्चेन्ट बैंकरहरुले गर्ने कारोबारको अभिलेख तयार गर्ने गरिएको छ ।

धितोपत्र बजारको विवरण प्रवाहको अनुगमन

धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ ले धितोपत्र बजारले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण र वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । उक्त व्यवस्था अन्तर्गत नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.बाट आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वार्षिक प्रतिवेदन र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन बोर्डमा प्राप्त भएका छन् । उक्त लि.ले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को कुनै पनि त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेको छैन ।

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ मा भएको व्यवस्था अनुसार केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीले आफ्नो संचालनको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र लेखा परीक्षण गराउनु पर्ने, लेखा परीक्षण सम्पन्न भएको एक महिनाभित्र वित्तीय विवरण बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक बर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, वार्षिक साधारण सभा सकिएको ३० दिनभित्र उक्त साधारण सभामा प्रस्तुत बिषय तथा भएका निर्णयसहितको विवरण बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने, त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र, निक्षेप सदस्यलाई कुनै कारवाही गरेमा त्यस्तो कारवाही गरेको सात दिनभित्र सम्बन्धित निक्षेप सदस्यको नाम, कारवाहीको विवरण तथा कारवाही गर्नु परेको कारणसहितको विवरण र निक्षेप सदस्यको निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिनभित्र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा समीक्षा वर्षमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. बाट आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वित्तीय विवरण तथा आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को त्रैमासिक विवरणहरु मात्र बोर्डमा पेश हुन आएको छ ।

मर्चेन्ट बैंकरको विवरण प्रवाहको अनुगमन

धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र आफूले गरेको धितोपत्र कारोबारसहित नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात तथा नगद प्रवाह विवरण

सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा सबै मर्चेन्ट बैंकरले आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका छन् । यस आर्थिक वर्षमा १२ मर्चेन्ट बैंकरले नियमानुसार पेश गर्नुपर्ने अर्धवार्षिक विवरण बोर्डमा पेश गरेका छन् ।

क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन

क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ मा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी विवरणहरु समावेश भएको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा ईक्रा नेपाल लि. बाट आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को त्रैमासिक प्रतिवेदनहरु तोकिएको समयमा बोर्डमा पेश भएको छ ।

सामूहिक लगानी कोषको विवरण प्रवाहको अनुगमन

सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ मा योजना व्यवस्थापकले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र आफ्नो तथा योजनाको सो आर्थिक वर्षमा गरेको काम कारवाही सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक योजनाको छुट्टाछुट्टै वार्षिक वित्तीय विवरण कोष सुपरिवेक्षक तथा बोर्डसमक्ष पेश गनुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेकोमा समीक्षा वर्षमा सबै ६ योजना व्यवस्थापकबाट नियम अनुसारको विवरण प्राप्त भएको छ ।

धितोपत्र दलाल व्यवसायीको विवरण प्रवाहको अनुगमन

धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आफ्नो धितोपत्र कारोबार लगायत नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात, नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिना भित्र बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट अनुमति प्राप्त ४८ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वार्षिक विवरण बोर्ड समक्ष पेश गरेका छन् । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ५० वटै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले त्यस्तो विवरण बोर्ड समक्ष पेश गरेका थिए ।

धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा ५० वटै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले प्रथम, द्वितीय, तृतीय तथा चौथो त्रैमासिक प्रतिवेदनहरु बोर्ड समक्ष पेश गरेका छन् । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ५० वटै धितोपत्र व्यवसायीले प्रथम, द्वितीय, तृतीय तथा चौथो त्रैमासिक प्रतिवेदनहरु बोर्ड समक्ष पेश गरेका थिए ।

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाहको अनुगमन

धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०६५ को नियम २२ को उपनियम (१) बमोजिम बोर्डमा धितोपत्र दर्ता गरेका संगठित संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले पाँच महिनाभित्र वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा सूचिकृत २२९ संगठित संस्थाहरुमध्ये १८ सूचिकृत संगठित संस्थाले तोकिएको समयमा तथा १०३ संगठित संस्थाहरुले ढिलो गरी आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को बार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका छन् । यसरी बोर्डमा विवरण पेश गर्ने सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको संख्या १२१ रहेको छ । गत आर्थिक वर्षमा सूचिकृत २३२ संगठित संस्थाहरुमध्ये ६२ सूचिकृत संगठित संस्थाले तोकिएको समयमा तथा ९९ संगठित संस्थाहरुले ढिलो गरी आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को बार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका थिए ।

धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०६५ को नियम २२ को उपनियम (२) बमोजिम बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने त्रैमासिक विवरण प्रवाहतर्फ आ.व. २०७२।७३ मा ६४ संगठित संस्थाहरुले प्रथम त्रैमासिक विवरण, १६१ संगठित संस्थाहरुले दोस्रो त्रैमासिक विवरण, १५६ संगठित संस्थाहरुले तेस्रो त्रैमासिक विवरण र १३५ संगठित संस्थाहरुले चौथो त्रैमासिक विवरण बोर्डमा पेश गरेका छन् । सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाहको विस्तृत विवरण तालिका-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-१०

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाह

विवरण	आ.व. २०६९।७०	आ.व. २०७०।७१	आ.व. २०७१।७२
पहिलो त्रैमासिक	१४२	१६८	१७७
दोस्रो त्रैमासिक	१६६	१८१	१७५
तेस्रो त्रैमासिक	१६६	१८२	१७५
चौथो त्रैमासिक	१५५	१६३	१६२
वार्षिक प्रतिवेदन	१६८	१२१	१२१

बोर्डले ऐन नियम अनुसार बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने वार्षिक प्रतिवेदन वा वित्तीय विवरण तथा अन्य विवरणहरु पेश गर्ने तथा नगर्ने सबै सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण तयार गर्ने गरेको छ । साथै नियमानुसार समयमा विवरण पेश नगर्ने सूचिकृत संस्थाहरुलाई विवरण पेश गर्नका लागि सचेत गराइएको छ ।

सूचिकृत संस्थाहरुको वार्षिक साधारण सभा

सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ६ महिना भित्र वार्षिक साधारण सभा गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वार्षिक साधारण सभा गर्दा ११८ सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले साधारण सभा हुनु अघि बोर्डमा जानकारी गराएको र ११६ वटा सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले साधारण सभा सम्पन्न भइसकेपछि बोर्डमा जानकारी गराएका छन् ।

४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम

समीक्षा अवधिमा देशका बिभिन्न स्थानहरुमा स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ, शैक्षिक संस्था, सामाजिक संघ संस्थाहरुसँग सहकार्य गरी आठ पुँजीबजार सम्बन्धी जनचेतना अभिबृद्धि तथा लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी करीब १,५०० स्थानीय लगानीकर्ता, उद्योगी व्यवसायी, प्राध्यापक तथा बिद्यार्थीहरुलाई पुँजी बजारका विविध पक्षहरुको बारेमा जानकारी प्रदान गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा विभिन्न स्थानहरुमा सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरणहरु तालिका-११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-११

लगानीकर्ता प्रशिक्षण

मिति	सहकार्य गरिएका संस्था	लक्षित समूह
२०७२।०९।२७	यूनिग्लोव कलेज, नंयावानेश्वर, काठमाडौं ।	विद्यार्थीहरु
२०७२।१०।२०	यूनिभर्सल कलेज, मैतिदेवि, काठमाडौ ।	विद्यार्थीहरु
२०७२।११।१०	ह्वाइट हाउस कलेज, वानेश्वर, काठमाडौं ।	विद्यार्थीहरु तथा प्राध्यापकहरु
२०७३।०२।०७	अपोलो इन्टरनेशनल कलेज, नयाँ वानेश्वर ।	विद्यार्थीहरु तथा प्राध्यापकहरु
२०७३।०३।२५	ज्ञानविकास सामूदायिक पुस्तकालय, पनौती नेपाल (गैर सरकारी संस्था) तथा इन्द्रेश्वर वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि., पनौती, काभ्रे ।	सर्वसाधारण लगानीकर्ता, उद्योगी तथा व्यवसायीहरु
२०७३।०३।२६	तेजगंगा क्याम्पस तथा इन्द्रेश्वर वहुमुखी क्याम्पस, पनौती, काभ्रे ।	विद्यार्थीहरु तथा प्राध्यापकहरु
२०७३।०३।२९	मिराकल एजुकेशन फाउन्डेशन प्रा.लि. तथा उद्योग वाणिज्य संघ वालिङ्ग, स्याङ्जा ।	सर्वसाधारण लगानीकर्ता, उद्योगी तथा व्यवसायीहरु
२०७३।०३।३०	स्याङ्जा उद्योग बाणिज्य संघ गल्याङ्ग इकाई, स्याङ्जा ।	सर्वसाधारण लगानीकर्ता, उद्योगी तथा व्यवसायीहरु

४.५ छलफल तथा अर्न्तकृया कार्यक्रम

पुँजी बजारको दिगो एवं विश्वसनीय विकासका लागि यस क्षेत्रका सम्बद्धपक्ष अर्थ मन्त्रालय, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि., इक्रा नेपाल लि., नागरिक लगानी कोष, धितोपत्र व्यवसायीहरु, लगानीकर्ता संघहरु, लगानीकर्ताहरु तथा पत्रकाहरुसँग समीक्षा अवधिमा विभिन्न बिषयमा छलफल तथा अर्न्तकृया कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा सम्पन्न भएका छलफल तथा अर्न्तकृया कार्यक्रमहरु सम्बन्धी विवरण तालिका-१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-१२

अर्न्तकृया कार्यक्रम

मिति	कार्यक्रमको बिषय	सहभागी
२०७२।१०।२४	सेयर रजिष्ट्रेशन सेवामा सुधार	सेयर रजिष्ट्रेशन सेवा प्रदायक संस्थाका प्रतिनिधिहरु
२०७३।०१।२५	पुँजी बजार सुधारका चुनौतीहरु र वित्त नीति (Capital Markets Reform Challenges and Fiscal Policy)	पुँजीबजारका सरोकारवालाहरु
२०७३।०२।२९	Media Training on Capital Market Reporting	आर्थिक पत्रकार तथा पुँजीबजारका सरोकारवालाहरु
२०७३।०३।२८	आर्थिक बर्ष २०७३।७४ को लागि पुँजीबजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम	पुँजीबजारका सरोकारवालाहरु

४.६ तालिम तथा सेमिनार

बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७२।७३ मा स्थायी नियुक्ति भएका नवनियुक्त कर्मचारीहरुलाई पुँजी बजार तथा नियमन सम्बन्धमा अभिमुखिकरण गर्नको लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, बोर्डका पदाधिकारीहरु, नेपाल प्रशासनीक

प्रशिक्षण प्रतिष्ठान र पुँजी बजारका सम्बद्ध विज्ञहरुबाट ५ दिने पूर्व सेवा तालिम प्रदान गरेको छ । त्यस्तै बोर्डले बोर्डमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिबृद्धिका लागि बोर्ड सदस्य, उच्च व्यवस्थापन तथा विभिन्न कर्मचारीहरुलाई APEC FRT 1 Regional Seminar on Enforcement including Cross Boarder, ANNA visit on Market Maker, Financial Education, Anti-Money Laundering, Program on Public Private Partnership under Capital Market Infrastructure Capacity Support Project, Regional Seminar on Capital Planning and Stress Testing, Observation visit to Bombay Stock Exchange, National Stock Exchange, Securities and Exhange Board India, National Securities Depository Limited, Central Depository Services Limited, National Institute of Securities Markets, Regional Seminar on Technology Risk Supervision, International Institute for Compliance and Examination, Observation visit to Bangaladesh लगायतका विभिन्न २५ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा आयोजित सेमिनार तथा तालिम कार्यक्रममा सहभागी गराएको छ । साथै कानुन प्रवलीकरण, वित्तीय साक्षरता, सुपरिवेक्षण, नियम पालना तथा अनुगमन जस्ता विषय वस्तुहरुमा समेत अन्तराष्ट्रिय स्तरमा आयोजित कार्यक्रममा बोर्डका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई सहभागी गराइएको छ ।

४.७ प्रकाशन तथा सूचना प्रवाह

धितोपत्र तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणाली

सूचिकृत कम्पनीहरुको बार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश विगत १८ बर्षअघि देखिका तथ्यांकहरु तथा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका पुँजी बजार तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित तथ्यांकहरु संकलन गरी धितोपत्र केन्द्रीय तथ्याङ्क बैंक स्थापना गरिएकोमा उक्त प्रणालीमा रहेका विवरणहरु अध्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस प्रणालीबाट धितोपत्र बजारमा लगानी गर्न चाहने सर्वसाधारण लगानीकर्ताहरुले आफूले लगानी गर्न चाहेको सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको वित्तीय विवरण प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यस व्यवस्थाबाट पुँजी बजार सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धानकर्ताहरुलाई समेत आवश्यक तथ्यांक तथा जानकारी उपलब्ध हुने गरेको छ ।

वार्षिक प्रतिवेदन

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ ले गरेको व्यवस्था अनुसार धितोपत्र बजारमा भएका कामकारवाही, गतिविधि र बजार विकासका लागि भएका प्रयासहरु समावेश गरी बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७१।७२ को वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको छ ।

सचेतनामूलक सामाग्रीहरु

धितोपत्रमा लगानी गर्दा के के बिषयहरुमा ध्यान दिनु पर्छ भन्ने सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै सचेत गराउने उद्देश्यले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु समेटी बोर्डले पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ । साथै, बोर्डको वेबसाइट, बिभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यममार्फत सचेतनामुलक सामाग्रीहरु प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ । त्यस्तै, बोर्डले सर्वसाधरण एवं लगानीकर्ताको धितोपत्र बजार सम्बन्धी जिज्ञासालाई समाधान गर्न धितोपत्र बजारमा बारम्बार सोधिने प्रश्नहरुको सँगालो तथा धितोपत्र बजारमा बारम्बार प्रयोग हुने शब्दहरुलाई समेटेर धितोपत्र बजार शब्दावली पुस्तिका प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ ।

कानुन संग्रह

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, नियमावली तथा निर्देशिकाहरु समावेश गरी बोर्डबाट प्रकाशित धितोपत्र सम्बन्धी कानुन संग्रह सरोकारवालाहरुलाई वितरण गरिएको छ ।

वेबसाइट

धितोपत्र बजारका विविध पक्षहरु सम्बन्धमा सम्वद्ध पक्षहरुलाई निरन्तर रुपमा जानकारी उपलब्ध गराउने उद्देश्यले धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरु, बोर्डको परिचय, बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन र बोर्डमा गुनासो दिने ढाँचाका साथै सरोकारवाला तथा लगानीकर्ताहरुका लागि जानकारी, सूचना तथा चेतनामूलक सामाग्रीहरु समावेश गरी बोर्डले तयार गरेको वेवसाइटलाई अझ विस्तृत बनाएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको ऐन नियमको पालनाको स्थिति सम्बन्धी विवरण एवं विस्तृत जानकारी समेत वेबसाइटमा समावेश गरेको छ ।

हटलाइन टेलिफोनको व्यवस्था

धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरुको समस्या, गुनासा, सल्लाह र सुझाव सहज रुपमा प्राप्त गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले गत आर्थिक वर्ष २०७०।७१ देखि नि:शुल्क हटलाईन फोनको व्यवस्था गरिएकोमा समीक्षा वर्षमा त्यसलाई अझ प्रभावकारी बनाइएकोछ । बोर्डको हटलाइन नं १६६०-०१-४४४३३ रहेको छ ।

४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान

पुँजी बजारको विकास तथा विस्तारको लागि अध्ययन तथा अनुसन्धानमा आधारित नीति निर्माण तथा निर्देशन जारी गरिनुपर्ने आवश्यकता रहेको सन्दर्भमा समीक्षा वर्षमा बोर्डको सकृयतामा देहाय बमोजिमका अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यहरु भएका छन्:

- धितोपत्र व्यवसायीको क्षमता विकास गर्ने सम्बन्धमा अध्ययन गरी सो अध्ययनको आधारमा व्यवसायिक क्षमता विकास कार्यक्रम सम्बन्धी निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरी यस सम्बन्धमा बोर्डबाट हुनुपर्ने नीतिगत निर्णयको लागि सिफारिस पेश गरिएको छ ।
- पुंजीबजार प्रशिक्षण प्रतिष्ठान (Capital Market Institute) को स्थापना तथा स्वतन्त्र मूल्य निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा प्रारम्भिक अध्ययनको लागि आवश्यक सामाग्रीहरु संकलन तथा बाह्य निकाय National Institute of Securities Markets (NISM) सँग छलफल गरिएको छ ।
- नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट माग भए बमोजिम १४ औं योजनाको अवधारणा र विस्तृत योजनाको सम्बन्धमा पुँजी बजार सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम पेश गरिएको छ ।
- आर्थिक वर्ष २०७३।७४ को बजेट वक्तव्य, आर्थिक वर्ष २०७२।७३ को आर्थिक सर्वेक्षण तथा अन्य प्रयोजनको लागि माग भए बमोजिम धितोपत्र बजारसम्बन्धी तथ्याङ्क तथा जानकारीहरु पेश गरिएको छ ।

भाग ५

धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासका पहल र चुनौतीहरु

५.१ सुधार तथा विकासका पहलहरु

नेपालको धितोपत्र बजार पूर्वउदीयमान अवस्थामा नै रहेको सन्दर्भमा बोर्डले धितोपत्र बजारको विकास गरी देशको आर्थिक विकासको लागि आवश्यक पुँजी परिचालनमा सहयोग पुऱ्याउन, धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न र धितोपत्रको निष्काशन, बिक्री तथा विनिमयलाई व्यवस्थित बनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरुको काम कारबाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्न विभिन्न पहलहरु गर्दै आइरहेको छ । यसै क्रममा समीक्षा वर्षमा बोर्डको अग्रसरतामा धितोपत्र बजारमा भएका विभिन्न विकासात्मक कार्य तथा जारी गरिएका निर्देशनहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- नेपालमा धितोपत्रको कारोवार प्रणली यसअघि नै स्वचालित भइसकेकोमा विद्युतीय नामसारी र राफसाफ सेवाको पूर्ण स्वचालित संचालनको लागि २०७२ माघदेखि सम्पूर्ण सूचिकृत कम्पनीहरुको अभौतिकृत धितोपत्रको मात्र कारोवार हुने गरी पूर्ण स्वचालित सेवा (Full Automation) अर्थात कारोवार, नामसारी र राफसाफको स्वचालित संचालन व्यवस्था गरिएको छ । यो व्यवस्था कार्यान्वयन भएसँगै नेपालको धितोपत्र बजार दक्षिण एशियाका अन्य देशको धितोपत्र बजार सरह नै आधुनिकीकरणको चरणमा प्रवेश गरेको छ ।
- धितोपत्र बजारमा स्थायित्व कायम गर्ने उद्देश्यले नागरिक लगानी कोषलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा दोस्रो बजारमा सहभागिता गराउने सन्दर्भमा समीक्षा वर्षमा प्राविधिक पक्षको अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- समीक्षा वर्षमा सम्पूर्ण लगानीकर्ताहरुलाई धितोपत्रको माग तथा आपूर्तिको जानकारी लिन सक्ने गरी बजारको गहिराई (Market Depth) हेर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- दक्षिण एशियामा नै उच्च रहेको नेपालको धितोपत्र कारोवारमा लाग्ने दलाल व्यवसायी शुल्कलाई समसामयिक बनाउन धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को संसोधन मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि समीक्षा वर्षमा पेश गरिएको छ ।
- बजारमा देखिएको धितोपत्र निक्षेप व्यवसायी सेवाको बढ्दो माग तथा संचालनमा रहेका निक्षेप सदस्य कम्पनीको सिमित क्षमता तथा प्रविधिलाई दृष्टिगत गरी निक्षेप सदस्यता सम्बन्धी कार्यमा विशिष्टिकरण गराउने उद्देश्य लिई कम्तिमा १० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरु मिलेर एक निक्षेप सदस्यता सम्बन्धी कार्य मात्र गर्ने गरी सदस्य कम्पनी खोल्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।
- समीक्षा वर्षमा धितोपत्र निष्काशनमा स्वतन्त्र मूल्य निर्धारण गर्न तथा अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाले स्थानीय मुद्रामा ऋणपत्र जारी गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्न धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली २०६५ मा आवश्यक संशोधन मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेश गरिएको छ ।
- सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले आफ्नो मूल्य संवेदनशील सूचनाहरु नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई तत्काल उपलब्ध गराउनुपर्ने र उक्त लि.ले त्यसरी प्रवाह हुने सूचना प्रमाणित गरी एउटै Standard Format मा लगानीकर्ताहरुले सहज रुपमा हेर्न पाउने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिइएको छ ।
- समीक्षा वर्षमा धितोपत्र व्यवसायीको सेवामा सुधार तथा कार्य क्षेत्र विस्तारका लागि विभिन्न धितोपत्र व्यवसायीहरुलाई बोर्डको समन्वयमा भारत, बंगलादेश तथा मलेशियाको पुँजी बजारको अध्ययन भ्रमण गराइएको छ । साथै, धितोपत्र व्यवसायीको क्षमता विकास सम्बन्धमा अध्ययन गरी सो अध्ययनको आधारमा "निरन्तर व्यवसायिकता विकास" कार्यक्रमसम्बन्धी निर्देशिकाको मस्यौदा तयार गरिएको छ ।
- धितोपत्र बजार सम्बद्धपक्ष अर्थ मन्त्रालय, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.,

लगानीकर्ताहरु लगायत अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा ४ छुट्टाछुट्टै अर्न्तकृया कार्यक्रम सम्पन्न गरी अर्न्तकृयाबाट प्राप्त उपयुक्त सुझावको आधारमा धितोपत्र बजार विकासको लागि कदम चाल्ने, लगानीकर्ताको यथार्थपरक गुनासोहरुको उपयुक्त व्यवस्थापन गर्ने लगायतका महत्वपूर्ण कार्यहरु विशेष प्राथमिकता सहित समीक्षा वर्षमा सम्पन्न गरिएको छ ।

- समीक्षा वर्षको माघदेखि धितोपत्रको अभौतिक रुपमा मात्र कारोवार भैरहेको अवस्थामा लगानीकर्ताको थप सहजताको लागि सूचिकृत कम्पनीहरुले प्रदान गर्ने हकप्रद तथा बोनस सेयर अभौतिक रुपमा लगानीकर्ताको डिम्याट खातामा प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्न सूचिकृत कम्पनी तथा मर्चेन्ट बैंकरहरुलाई निर्देशन दिइएको छ । साथै, सूचिकृत संगठित संस्थाहरुले सेयरधनीहरुलाई दिने नगद लाभांश तथा सार्वजनिक निष्काशनमा नपरेको वा बढी भएको रकम सम्बन्धित सेयरधनीहरुको नेपाल क्लियरिङ हाउसको सदस्य भएको बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको खातामा समेत राख्न सकिने व्यवस्था गर्न सूचिकृत संगठित संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएको छ ।
- तेस्रो व्यक्तिको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरी वास्तविक लगानीकर्ताहरुले बजारबाट फाइदा लिन सकुन भन्ने उद्देश्यले दरखास्तवालाले एकाघर परिवार बाहेक एक भन्दा बढी दरखास्त फाराम समावेश गरी आवेदन दिएको अवस्थामा प्रत्येक दरखास्तावालाले आफ्नै एकाउन्ट पेयी चेक मार्फत रकम जम्मा गरेको हुनुपर्ने व्यवस्था गर्न, धितोपत्र निष्काशनको क्रममा बोर्डबाट स्वीकृत भएको विवरणपत्र, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरणहरु, विवरण पुस्तिका, बिक्री प्रस्तावहरु लगानीकर्ताले सहज रुपमा हेर्न सक्ने र उनीहरुलाई सुसूचित निर्णयमा पुग्न सहज गर्ने उद्देश्यले त्यस्ता विवरणहरु सम्बन्धित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक तथा निष्काशनकर्ता कम्पनी र बोर्डको वेबसाइटमा धितोपत्र बिक्री बन्द नभएसम्म राख्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिइएको छ ।
- २०७३ श्रावण १ गतेदेखि काठमाडौं उपत्यका र २०७३ माघ १ गतेदेखि काठमाडौं उपत्यका बाहिरबाट समेत सार्वजनिक निष्काशनमा दरखास्त दिने दरखास्तवालाहरुले आफ्नो डिम्याट खाता दरखास्त फाराममा अनिवार्य रुपमा उल्लेख गर्नुपर्ने तथा सोही खातामा बाँडफाँट भएको सेयर जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था गर्न सम्पूर्ण मर्चेन्ट बैंकरहरुलाई निर्देशन दिइएको छ ।
- विश्व पुँजी बजारमा अत्याधुनिक प्रणालीहरु प्रचलनमा आइसकेको अवस्थामा Cross Border Listing and Trading को व्यवस्था गर्न, गैर आवासीय नेपाली तथा विदेशी लगानीकर्ताहरुलाई प्रवेश गराउने विश्वसनीय वातावरण बनाउनको लागि धितोपत्र बजारको कारोवार प्रणालीलाई अन्तर्राष्ट्रिय कारोवार प्रणालीको स्तर अनुरुप (Compatible) हुने र Tested System भित्राउनेतर्फ पहल गर्न बोर्डले समीक्षा वर्षमा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई निर्देशन दिएको छ ।
- धितोपत्र कारोवारको राफसाफ तथा फछ्र्यौट कार्यलाई व्यवस्थित गर्न तथा लगानीकर्ताहरुको धितोपत्र कारोवारमा विश्वसनीयता अभिबृद्धि गर्न धितोपत्र कारोवार राफसाफ तथा फछ्र्यौट विनियमावली, २०६९ को विनियम ४६ बमोजिम कारोवार भुक्तानी सुनिश्चित कोष (Settlement Guarantee Fund) संचालन गर्नका लागि आवश्यक कार्यविधि तयार गरी बोर्डमा पेश गर्न सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.लाई निर्देशन दिइएको छ ।
- साविकको धितोपत्र सूचिकरण विनियमावली, २०५३ लागू भएयता लामो समय अन्तराल भई धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ लागू हुनुको साथै सूचिकृत संगठित संस्थाहरुको पुँजी आधारमा धेरै गुणा बृद्धि भएको, धितोपत्र कारोवार पूर्ण स्वचालित भैसकेको पृष्ठभूमिमा विद्यमान धितोपत्र सूचिकरण सम्बन्धी व्यवस्थाहरुमा समयसापेक्ष सुधार गरी परिवर्तन गर्न अत्यावश्यक भएकोले यथाशिघ्र सूचिकरण सम्बन्धी छुट्टै विनियमावली तयार गरी पेश गर्न नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई निर्देशन दिइएको छ ।

- समीक्षा वर्षमा बोर्डले नेपालको न्यून वित्तीय साक्षरताको अवस्था, स-साना लगानीकर्ताहरुको बाहुल्यता रहेको स्थिति तथा संस्थागत लगानीकर्ताको उपस्थिति न्यून रहेको पृष्ठभूमिमा धितोपत्र लगानीकर्ताहरुले धितोपत्र खरिद बिक्री सम्बन्धी निर्णय गर्दा समग्र अर्थतन्त्र, सम्बन्धित क्षेत्र/उद्योग तथा कम्पनीको हरेक पक्षको जानकारी लिनुका साथै धितोपत्र बजारको अवस्था तथा बजार सुधारका काम कारवाहीहरुको समेत अध्ययन गरेर मात्र सुझबुझपूर्ण तवरले निर्णय लिई लगानी गर्नुपर्ने तर्फ सचेत रहन लगानीकर्ताहरुलाई बोर्डले ३ पटक सचेतनामूलक जानकारी प्रवाह गरेको छ ।
- बोर्डले समीक्षा वर्षमा काठमाडौं उपत्यका बाहिर विभिन्न स्थानहरुबाट धितोपत्रको दोस्रो बजार सेवाको बढ्दो माग तथा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.को क्षमता समेतलाई दृष्टिगत गरी धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुलाई देशका विभिन्न सम्भाव्य स्थानहरुमा शाखा विस्तार गर्न दिने वा व्यवसाय थप गर्ने सम्बन्धमा सम्बन्धित सबै पक्षहरुको संलग्नता हुने गरी एक कार्यदल बनाई आवश्यक कार्य गर्न गराउन नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई निर्देशन दिएको छ ।
- सम्पूर्ण धितोपत्र व्यवसायीहरुलाई उनीहरुले प्रदान गर्ने सेवाको पूर्ण जानकारी दिई बडापत्रको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिइएको छ ।
- महिला, अपांग, केटाकेटीसहितका साना लगानीकर्ताहरुलाई समेत समेट्ने गरी दलाल व्यवसायीको ट्रेडिङ्ग फ्लोरमा थप ट्रेडिङ्ग विण्डो उपलव्ध गराउने व्यवस्था गर्न/गराउन निर्देशन दिइएको छ ।
- हकप्रद सेयरको निष्काशन तथा बोलकबोल व्यवस्थालाई स्वच्छ, पारदर्शी र लगानीकर्ताहरुलाई बढी सूचनामूलक बनाउने उद्देश्यले सम्पूर्ण निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धकलाई निर्देशन दिइएको छ ।
- बोर्डको संस्थागत क्षमता अभिबृद्धिका लागि १९ अधिकृत स्तर तथा ८ सहायक स्तरका कर्मचारीहरुको नियुक्ति तथा पदस्थापन गरी नयाँ कर्मचारीहरुका लागि पूर्व सेवा तालिम प्रदान गरिएको छ ।

५.२ समस्या तथा चुनौतीहरु

सन् २००७-०९ को विश्व वित्तीय संकटपश्चात् नियमन व्यवस्थामा सुदृढीकरण, संस्थागत सुशासन अभ्यासमा सुधार तथा लगानीकर्ता शिक्षा तथा सचेतनामा ध्यान दिइएकोले विश्व धितोपत्र बजारमा लगानीकर्ताहरुको विश्वास बढ्दै गएको देखिन्छ । यसैसन्दर्भमा नेपालको पुँजी बजारको संस्थागत विकासको इतिहास दुई दशक नाघिसकेको भएपनि निकै उतारचढाव रहेको यस बजार अझै पनि पूर्व उदीयमान अवस्थामा नै रहेकोले यस बजारलाई स्वस्थ, पारदर्शी, भरपर्दो, प्रतिस्पर्धी एवं लगानीकर्तामैत्री बनाई स्तरोन्नती गर्ने मुख्य चुनौती रहेको छ । पुँजीबजारको स्थायी एवं दिगो विकासका सम्बन्धमा नीतिगत, वजार, प्रविधि, संस्थागत तथा संरचनात्मक, कानुनी इत्यादि सम्वन्धमा विशेष रुपमा देहाय अनुसारका समस्या तथा चुनौतीहरु रहेका छन् :

- पुँजीवजारको विकासको लागि उदार आर्थिक नीति महत्वपूर्ण पूर्व-शर्त हो । बेलाबेलामा हुने नीतिगत परिवर्तनले पुँजीवजार विकासमा गतिशिलता आउन सकिरहेको छैन । तसर्थ नीतिगत स्थिरता दिई वजारको स्थिर र दिगो विकास गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- पूर्ण सरकारी स्वामित्वमा रहेको नेपालको धितोपत्रको दोस्रो बजार संचालक नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.लाई कर्पोरेट निजीकरणमार्फत संरचनात्मक सुधार गरी प्रतिस्पर्धी एवं व्यवसायिक वनाउने कार्य चुनौतीपूर्ण छ । त्यस्तै नेप्सेकै सहायक कम्पनीको रुपमा स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.को स्वामित्वमा संरचनात्मक परिवर्तन गरी सुधार गर्ने अर्को चुनौती कायमै रहेको छ ।
- बोर्डको क्षमताको विकासका साथै नियमन र सुपरिवेक्षण क्षमता अभिबृद्धि गरी संचालन स्वायत्तता प्राप्त गर्ने कार्य कठिनपूर्ण रहेको छ ।

- धितोपत्रको पूर्ण अभौतिकृत कारोवारको सुरुवात भइसकेको हालको अवस्थामा देशको विभिन्न भागहरुमा छरिएको पुँजीलाई पुँजी बजारमा आकर्षित गर्न पुँजी बजारको पहुँच देशको सम्पूर्ण भागहरुमा पुऱ्याउने चुनौतीसमेत रहेको छ ।
- लगानीकर्ताको सहज पहिचान र उनीहरुको कारोवार सहजताको लागि लगानीकर्ता पहिचान नम्बर (Investor Identification Number) को व्यवस्था गरी प्राथमिक बजारलाई पूर्ण स्वचालित बनाई आधुनिकीकरण गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- जलविद्युत क्षेत्रका कम्पनीहरुको प्रत्यक्ष नियामक निकायको व्यवस्था नभएको पृष्ठभूमिमा संस्थागत सुशासन कायम गर्दै विद्युत आयोजना संचालन अनुमतिको समयावधि पश्चात् हुने स्वामित्व हस्तान्तरणले सेयरधनीहरुमा पर्ने प्रभावका सम्बन्धमा स्पष्ट हुन नसक्दा लगानीकर्तामा अन्यौलताको स्थिति रहेको छ ।
- वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरुको पुँजीवजारमा प्रतिनिधित्व हुँदा अर्थतन्त्रको यथार्थ परिदृश्य पुँजीबजार मार्फत झल्किने सन्दर्भमा नेपालको पुँजी बजारमा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरुको प्रवेश न्यून भएकोले यस्ता कम्पनीहरुको प्रवेश आवश्यक देखिएको छ । उक्त क्षेत्रका कम्पनीहरुको वित्तीय पारदर्शीता र सुशासनमा अभिबृद्धि गरी मौद्रिक, वित्त एवं अन्य नीतिमार्फत प्रोत्साहन तथा धितोपत्रको निष्काशनमा स्वतन्त्र मूल्य निर्धारणको व्यवस्थासहितको सुधार कार्यक्रमद्वारा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरुलाई पुँजी बजारमा प्रवेश गराउने कार्य चुनौतीपूर्ण छ ।
- गैर आवासीय नेपाली तथा बिदेशी संस्थागत लगानीकर्ताहरुलाई आवश्यक पूर्वाधार तथा लगानी सम्बन्धी कार्यविधि वनाई दोस्रो बजारमा प्रवेश गराउन आवश्यक भएको, स्टक एक्स्चेन्ज र दलाल व्यवसायी क्षेत्रमा पनि विदेशी प्रविधि र लगानी भित्राई प्रतिस्पर्धी तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक देखिएको सन्दर्भमा पुँजी वजारमा विदेशी प्रविधि र पुँजी भित्राई दोस्रो बजारको संरचनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्य कठिनपूर्ण छ ।
- पुँजी बजारमा स्थायित्व ल्याई व्यवस्थित गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने संस्थागत लगानीकर्ताहरुको हाल अपेक्षित सहभागिता हुन नसकिरहेको सन्दर्भमा नागरिक लगानी कोष जस्ता संस्थालाई संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा विकास गर्ने चुनौती कायमै रहेको छ ।
- हालसम्म पुँजीवजारमा लगानीयोग्य साधनको रुपमा सेयरको मात्र प्रभुत्व रहेकोमा वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिको साथै पुँजी बजारसम्वन्धी साधनको विविधीकरण गर्दै जोखिम व्यवस्थापनको लागी म्युचुअल फण्ड, वण्ड मार्केट (सरकारी तथा कर्पोरेट) र ओटिसी मार्केट प्रभावकारी बनाउने चुनौती छ ।
- सार्क क्षेत्रमा पुँजी बजारलाई विकास गर्न क्रसबोर्डर लिष्टिङ्ग र ट्रेडिङ्गमा सहभागी गराउन नियमन निकायहरु, सूचिकृत कम्पनीहरु, दलाल व्यवसायीसहित सवै सहभागीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र कार्यक्षेत्र बृद्धि गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।
- सिडिएस र सामूहिक लगानी कोषलाई सुदृढरुपमा व्यवस्थित गर्न ट्रष्ट ऐन तथा अन्य सम्बन्धित ऐनहरु ल्याई कानुनी पक्षमा संरचनात्मक सुधार गर्ने महत्वपूर्ण चुनौती छ ।
- सर्वसाधारण लगानीकर्ता र धितोपत्र व्यवसायीहरुका लागि व्यापकरुपमा प्रभावकारी वित्तीय शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी धितोपत्र बजारको दिगो विकास गर्ने पुँजीबजार प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना आवश्यक भएको छ ।
- सूचिकृत संगठित संस्था तथा धितोपत्र व्यवसायीहरुमा संस्थागत सुशासन कायम गर्ने, Derivative Market को विकास गर्ने, धेरै पुरानो सूचिकरण व्यवस्था तथा बजार पुँजीकरणको गणनालाई समसामयिक स्तरीयकरण (Standardization) गर्ने, दलाल व्यवसायलाई अझ स्तरीय, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी वनाउने, Venture Capital / Private Equity को व्यवस्था गर्ने, क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायलाई प्रतिस्पर्धी बनाउने चुनौतीहरु रहेका छन् ।

अनुसूची-१
साधारण सेयर दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	दर्ता भएको सेयरको कुल रकम रु.मा	सार्वजनिक निष्काशन रकम रु.मा	अनुमति प्रदान मिति	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्धक	कैफियत
वाणिज्य बैंक						
१	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	५,४५,०७,०२,१८८	५,४५,०७,०२,१८८	२०७२।१०।२४	नागरिक लगानी कोष	थप निष्काशन
विकास बैंक						
१.	मेरो माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	२०,००,००,०००	६,१२,००,०००	२०७२।०९।२८	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल	
२	ग्रिन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०,००,००,०००	४,५०,००,०००	२०७३।०१।२६	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	
३.	नेसनल माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	१०,००,००,०००	३,००,००,०००	२०७३।०२।२४	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	
४	सूर्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	४,००,००,०००	१,२०,००,०००	२०७३।०३।१४	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल	
५	आरएसडिसि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१०,००,००,०००	४,००,००,०००	२०७३।०३।१७	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	
वित्त कम्पनी						
१.	रिलायन्स लोटस फाइनान्स लि.	५,१४,२८,६००	५,१४,२८,६००	२०७२।०८।०६	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	थप निष्काशन
जलविद्युत कम्पनी						
१	जलविद्युत लगानी तथा विकास कम्पनी लि.	१०,००,००,००,०००	२,००,००,००,०००	२०७२।०५।२८	नागरिक लगानी कोष	
२	ड्यादी ग्रुप्स पावर लि.	४८,६८,६८,०००	४८,६८,६८,०००	२०७२।०७।१३	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	स्थानीयको लागि
	ड्यादी ग्रुप्स पावर लि.		९,७३,७३,७००	२०७२।११।१८	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	सर्वसाधारणको लागि
३	अरुण काबेली पावर लि.	१,२०,००,००,०००	१५,००,००,०००	२०७३।०१।२२	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	स्थानीयको लागि
४	खानीखोला हाइड्रोपावर लि.	३७,२५,७१,४००	४,६५,७१,४००	२०७२।०७।१३	सिभिल क्यापिटल लि.	स्थानीयको लागि
		९,३१,४२,९००	९,३१,४२,९००	२०७३।०१।२९	सिभिल क्यापिटल लि.	सर्वसाधारणको लागि
५	दिव्याश्वरी हाइड्रोपावर लि.	२६,४०,००,०००	२,६४,००,०००	२०७२।११।०६	एस क्यापिटल लि.	स्थानीयको लागि
		३,९६,००,०००	३,९६,००,०००	२०७३।०२।३२	एस क्यापिटल लि.	सर्वसाधारणको लागि
६	सिनर्जी पावर डेभलमेन्ट लि.	४९,००,००,०००	७,००,००,०००	२०७३।०३।२८	सिभिल क्यापिटल लि.	स्थानीयको लागि
बीमा कम्पनी						
१	शिखर इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	३३,२१,४२,२००	३३,२१,४२,२००	२०७२।०८।०४	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.	थप निष्काशन

अनुसूची–२
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	अनुपात	निष्कासित रकम रु. मा	स्वीकृति प्रदान मिति	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक
वाणिज्य बैंक					
१.	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	५:१	५५,५२,५०,०९३	२०७२।०४।१८	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
२	सेन्चुरी कमर्शियल बैंक लि.	४:१	५३,००,००,०००	२०७२।०६।११	सिभिल क्यापिटल लि.
३	सनराइज बैंक लि.	१०० :१५	३६,९०,४७,३००	२०७२।०९।०३	सिभिल क्यापिटल लि.
४	प्रभु बैंक लि.	१०:२	६४,१७,७७,०००	२०७२।०९।१९	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
५	एनआइसि एशिया बैंक लि.	४:१	९२,३७,५४,०००	२०७३।०१।२२	सिभिल क्यापिटल लि.
६	सानिमा बैंक लि.	२:१	१,५३,०१,४४,०००	२०७३।०२।१६	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
७	सिटिजन बैंक इन्टरनेशनल लि.	१०:५.५	१,६८,५८,७८,६००	२०७३।०२।१६	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
८	मेघा बैंक नेपाल लि.	४:१	८१,०१,४३,८००	२०७३।०३।३१	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
विकास बैंक					
१	नागबेली लघुवित्त विकास बैंक लि.	४:१	५०,००,०००	२०७२।०४।०१	एनएमबी क्यापिटल लि.
२	गौमुखी विकास बैंक लि.	२:०.७५	१,६८,४८,०००	२०७२।०४।१९	एनएमबी क्यापिटल लि.
३	मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२:१	५,७५,००,०००	२०७२।०५।२२	भिबोर क्यापिटल लि.
४	काक्रेविहार विकास बैंक लि.	१:०.५	१,७२,५०,०००	२०७२।०५।२५	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.
५	सानाकिसान विकास बैंक लि.	२:१	११,५३,४१,२००	२०७२।०६।२९	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
६	कन्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४:१	३,३०,००,०००	२०७२।०७।१७	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
७	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४:१.०३७	५,२५,००,०००	२०७२।०८।१५	एस क्यापिटल लि.
८	इन्नोभेटिभ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३:२	१०,००,००,०००	२०७२।०८।२३	एनएमबी क्यापिटल लि.
९	गण्डकी विकास बैंक लि.	१०:३	१०,५६,००,०००	२०७२।०९।०९	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
१०	सुभेच्छा विकास बैंक लि.	३:१	५,००,८५,२००	२०७२।०९।२१	एस क्यापिटल लि.
११	साङ्गिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४:१	१८,४०,००,०००	२०७२।०९।२८	एनएमबी क्यापिटल लि.
१२	तिनाउ विकास बैंक लि.	४:१	५,४६,१९,२५०	२०७२।१०।२५	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
१३	झिम्रुक विकास बैंक लि.	१०:१	४८,५०,०००	२०७२।११।१०	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.
१४	कर्णाली डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२:१	४,००,००,०००	२०७२।१२।०१	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.
१५	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१	१०,००,००,०००	२०७३।०१।०७	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
१६	सिन्धु विकास बैंक लि.	१:१	१२,०९,३७,५००	२०७३।०२।२७	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
१७	कसमस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१	५,०३,१२,५००	२०७३।०३।०७	सिभिल क्यापिटल लि.
१८	अल्पाइन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३:२.०८४७४५७६३	८,२०,००,०००	२०७३।०३।०८	एनएमबी क्यापिटल लि.
१९	मिथिला लघुवित्त विकास बैंक लि.	२:१	१,६९,७४,०००	२०७३।०३।२१	सिभिल क्यापिटल लि.
२०	मनास्लु विकास बैंक लि.	२:१	९,१७,६४,७५०	२०७३।०३।२२	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.
२१	वोमी माइक्रोफाइनान्स लि.	२:१	१,८०,००,०००	२०७३।०३।२७	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
२२	पूर्णिमा विकास बैंक लि.	२:१	१०,०८,५४,३५९	२०७३।०३।२९	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.
वित्त कम्पनी					
१	काठमाडौं फाइनान्स लि.	१:१	१८,३७,७६,३००	२०७२।०६।१३	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
२	आइसिएफसि फाइनान्स लि.	२:१	२१,३४,८४,५००	२०७२।०६।१३	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
३	सिर्जना फाइनान्स लि.	२:१	६,७२,००,०००	२०७२।०९।०८	एनसिएम मर्चेन्ट बैंकिङ लि.
४	युनाइटेड फाइनान्स लि.	४:१	११,५९,८३,६१३	२०७३।०३।०८	एनआइबिएल क्यापिटल मार्केट लि.
जलविद्युत कम्पनी					
१	रिडी हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी लि.	१०:३.५	११,५५,००,०००	२०७३।०२।०३	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल
बीमा कम्पनी					
१	सुर्य लाइफ इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	४:१	१२,५०,००,०००	२०७३।०३।०८	लक्ष्मी क्यापिटल लि.
२	एनबि इन्स्युरेन्स लि.	१०:८	१२,००,००,०००	२०७३।०३।२८	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल

अनुसूची-३

संस्थापक सेयर दर्ता

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	दर्ता गरिएको रकम रु. मा	दर्ता मिति
१	एनबि इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	८,००,००,०००	२०७२।१२।०८

अनुसूची-४
बोनस सेयर दर्ता

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	रकम रु.	धितोपत्र दर्ता मिति
	वाणिज्य बैंक		
१	सेन्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	१२,००,००,०००	२०७२।०४।०१
२	एनसिसि बैंक लि.	५५,८६,००,०००	२०७२।०५।०८
३	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल बैंक लि.	५१,०८,७२,३००	२०७२।१०।०५
४	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	१,५७,७३,६७,५००	२०७२।१०।२५
५	नबिल बैंक लि.	१,०९,८९,१५,६००	२०७२।१०।२५
६	सानिमा बैंक लि.	५१,०६,२९,७००	२०७२।११।०४
७	नेपाल बङ्लादेश बैंक लि.	६०,७८,४२,२००	२०७२।११।१२
८	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	१,१५,२६,६७,८३६	२०७२।११।२०
९	एभरेष्ट बैंक लि.	६०,५२,१६,३००	२०७२।११।२७
१०	हिमालयन बैंक लि.	१,१६,६४,४५,०००	२०७२।१२।०७
११	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	५६,५२,०९,५००	२०७२।१२।११
१२	एनआइसि एशिया बैंक लि.	१,०३,६७,३१,०००	२०७२।१२।१०
१३	सिभिल बैंक लि.	१९,४९,२९,८३६	२०७३।०१।०८
१४	सिद्धार्थ बैंक लि.	४०,६२,३६,०००	२०७३।०१।१२
१५	एनएमबि बैंक लि.	३३,२३,६४,७००	२०७३।०१।१५
१६	मेघा बैंक लि.	२६,०९,६०,०००	२०७३।०१।२३
१७	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	८२,५५,४५,७००	२०७३।०१।२३
१८	एनसिसि बैंक लि.	३२,४५,७६,०००	२०७३।०१।२६
१९	सनराइज बैंक लि.	५२,८९,६७,८००	२०७३।०१।३०
२०	कुमारी बैंक लि.	२६,७२,०५,२००	२०७३।०२।२६
२१	बैंक अफ काठमाडौं लि.	५५,१२,५५,२००	२०७३।०३।१७
२२	लुम्बिनी बैंक लि.	३०,०१,२५,०००	२०७३।०३।२०
	विकास बैंक		
१	समिट माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	७२,८०,०००	२०७२।०४।०१
२	टुरिजम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३८४,००,०००	२०७२।०४।१५
३	प्रोफेसनल दियालो विकास बैंक लि.	२०,००,००,०००	२०७२।०४।१५
४	पाथिभरा विकास बैंक लि.	२,६४,५०,०००	२०७२।०४।२९
५	सहयोगी विकास बैंक लि.	३,७१,४९,८००	२०७२।०४।२९
६	काबेली विकास बैंक लि.	६८,८०,०००	२०७२।०४।३२
७	ज्योति विकास बैंक लि.	५,५४,२६,०००	२०७२।०५।१७
८	निर्धन उत्थान बैंक लि.	९,५९,८८,२००	२०७२।०५।२७
९	एस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	५,७९,१७,६००	२०७२।०६।१८
१०	अरनिको डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१,११,६१,५००	२०७२।०६।२७

अनुसूची-४ (क्रमशः...)

बोनस सेयर दर्ता

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	रकम रु.	धितोपत्र दर्ता मिति
११	कन्ट्री डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१,२८,००,०००	२०७२।०७।२३
१२	भिमुक विकास बैंक लि.	८५,००,०००	२०७२।०८।१५
१३	हाम्रो विकास बैंक लि.	४२,०७,०००	२०७२।०८।१५
१४	तिनाउ विकास बैंक लि.	३,३३,२७,०००	२०७२।०८।१७
१५	इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६,४०,००,०००	२०७२।०८।१५
१६	वेष्ट्रन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२,१८,००,०००	२०७२।०८।२२
१७	पूर्णिमा विकास बैंक लि.	२,६१,२५,०००	२०७२।०८।२९
१८	काक्रेविहार विकास बैंक लि.	३४,५०,०००	२०७२।०९।०३
१९	फर्ष्ट माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३,००,००,०००	२०७२।१०।०४
२०	सिन्धु विकास बैंक लि.	१,३४,३७,५००	२०७२।१०।१४
२१	कसमस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६५,६२,५००	२०७२।१०।२५
२२	निर्धन उत्थान बैंक लि.	१६,३९,४०,९००	२०७२।१०।२५
२३	कैलाश विकास बैंक लि.	२१,४८,७७,६००	२०७२।१०।२५
२४	छिमेक लघुवित्त विकास बैंक लि.	१७,०२,१३,६००	२०७२।११।०४
२५	विजनेश युनिभर्सल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१२,१५,०९,७००	२०७२।११।०४
२६	प्यासिफिक डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२,१०,८१,६००	२०७२।११।०४
२७	स्वरोजगार लघुवित्त विकास बैंक लि.	१,३६,८०,०००	२०७२।११।२०
२८	कन्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३,३०,००,०००	२०७२।११।२०
२९	सहयोगी विकास बैंक लि.	५,६४,१०,७००	२०७२।१२।०८
३०	गरिमा विकास बैंक लि.	१४,२२,००,०००	२०७२।१२।०८
३१	स्वाबलम्बन लघुवित्त विकास बैंक लि.	९,२५,६७,४००	२०७२।१२।०७
३२	मनास्लु विकास बैंक लि.	२,१८,२९,५००	२०७२।१२।१४
३३	बागमति डेभलपमेन्ट बैंक लि.	७५,००,०००	२०७२।१२।१६
३४	कामना विकास बैंक लि.	११,११,९५,८००	२०७२।१२।१७
३५	टुरिजम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१०,८५,४४,०००	२०७२।१२।१७
३६	सहारा विकास बैंक लि.	३६,००,०००	२०७२।१२।१७
३७	एस डेभलपमेन्ट बैंक लि.	११,५०,९०,५००	२०७३।०१।०७
३८	माउन्ट मकालु डेभलमेन्ट बैंक लि.	६०,००,०००	२०७३।०१।०९
३९	पश्चिमाञ्चल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३,३६,७३,७००	२०७३।०१।०९
४०	डिप्रोक्स लघुवित्त विकास बैंक लि.	८,५९,७४,६००	२०७३।०१।०९
४१	सेवा विकास बैंक लि.	६,४९,१५,२००	२०७३।०१।१२
४२	वोमी माइक्रोफाइनान्स लि.	६०,००,०००	२०७३।०१।१२
४३	इन्टरनेशनल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	६,६८,८०,०००	२०७३।०१।१६
४४	मिथिला लघुवित्त विकास बैंक लि.	५६,५८,०००	२०७३।०१।१६
४५	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४,८७,५५,५२०	२०७३।०१।२०

अनुसूची-४ (क्रमशः...)

बोनस सेयर दर्ता

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	रकम रु.	धितोपत्र दर्ता मिति
४६	रिलायबल माइक्रोफाइनान्स लि.	६५,००,०००	२०७३।०१।२०
४७	समिट माइक्रोफाइनान्स लि.	१,४७,२०,०००	२०७३।०१।२६
४८	नेरुडे लघुवित्त विकास बैंक लि.	५,५०,००,०००	२०७३।०१।२६
४९	मेट्रो डेभलपमेन्ट बैंक लि.	३,५२,७७,१००	२०७३।०२।०५
५०	सानाकिसान विकास बैंक लि.	५,७६,७०,६००	२०७३।०२।०५
५१	लक्ष्मी लघुवित्तीय संस्था लि.	१,००,००,०००	२०७३।०२।१०
५२	एकता विकास बैंक लि.	२,७७,४०,०००	२०७३।०२।१६
५३	त्रिवेणी विकास बैंक लि.	७,९९,२९,३००	२०७३।०२।१६
५४	सिद्धार्थ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	७,०९,५०,०००	२०७३।०२।१६
५५	इन्फ्रास्टक्चर डेभलपमेन्ट बैंक लि.	११,३३,७२,२००	२०७३।०२।१६
५६	कन्काई विकास बैंक लि.	२,५०,००,०००	२०७३।०२।१६
५७	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	१९,८४,०७,७००	२०७३।०२।१७
५८	एनएमबी माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	६०,००,०००	२०७३।०२।१९
५९	ज्योति विकास बैंक लि.	७,६२,५०,३००	२०७३।०२।२६
६०	रुरल माइक्रोफाइनान्स डेभलपमेन्ट सेन्टर लि.	५,७२,००,०००	२०७३।०२।२६
६१	वेष्ट्रन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२,६१,६०,०००	२०७३।०३।०१
६२	अरनिको डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२,३४,३९,२००	२०७३।०३।०७
६३	देव विकास बैंक लि.	६,२९,९३,३००	२०७३।०३।१४
६४	गण्डकी विकास बैंक लि.	८,०९,६०,०००	२०७३।०३।१४
६५	फेवा विकास बैंक लि.	१७,८७,८४,६००	२०७३।०३।२०
६६	पूर्णिमा विकास बैंक लि.	३,८०,८३,७००	२०७३।०३।२६
६७	विराट लक्ष्मी विकास बैंक लि.	८,५०,७१,६००	२०७३।०३।२६
६८	सुभेच्छा विकास बैंक लि.	२,६९,७०,८६०	२०७३।०३।२९
६९	एकसेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	५,२६,५०,०००	२०७३।०३।२९
७०	इन्नोभेटिभ डेभलपमेन्ट बैंक लि.	४,०५,००,०००	२०७३।०३।२९
	वित्त कम्पनी		
१	जेविल्स फाइनान्स लि.	२,००,००,०००	२०७२।०४।१५
२	मल्टीपर्पोज फाइनान्स लि.	३७,५०,०००	२०७२।०४।३२
३	कास्की फाइनान्स लि.	४,८९,४७,९००	२०७२।१०।१४
४	नारायणी नेशनल फाइनान्स लि.	१२,२३,७६,६००	२०७२।१०।२२
५	युनिक फाइनान्स लि.	१,५६,१०,०००	२०७२।११।०४
६	एभरेष्ट फाइनान्स लि.	१,६८,८८,३००	२०७२।११।१२
७	गुडविल फाइनान्स लि.	३,३०,६५,२००	२०७२।११।२०
८	जानकी फाइनान्स लि.	६,२१,५६,०००	२०७२।११।२०
९	नेपाल एक्सप्रेस फाइनान्स लि.	३,४२,५३,७००	२०७२।१२।०२

अनुसूची-४ (क्रमशः...)

बोनस सेयर दर्ता

क्र.स.	संगठित संस्थाको नाम	रकम रु.	धितोपत्र दर्ता मिति
१०	गुहेश्वरी मर्चेन्ट बैकिङ तथा फाइनान्स लि.	३,८३,४०,१००	२०७२।१२।०७
११	मञ्जुश्री वित्तीय संस्था लि.	२,५६,५०,०००	२०७२।१२।१६
१२	महालक्ष्मी फाइनान्स लि.	६,३०,००,०००	२०७२।१२।१६
१३	श्री इन्भेष्टमेन्ट तथा फाइनान्स कम्पनी लि.	२,२८,८०,०००	२०७३।०१।१४
१४	पोखरा फाइनान्स लि.	१६,०३,९९,२००	२०७३।०१।१६
१५	जेविल्स फाइनान्स लि.	३,६८,५०,०००	२०७३।०१।१७
१६	युनाइटेड फाइनान्स लि.	६,०४,३५,७००	२०७३।०१।२६
१७	हामा मर्चेन्ट बैंक लि.	२,१०,००,०००	२०७३।०२।१६
१८	सेन्ट्रल फाइनान्स लि.	६,१३,८०,०००	२०७३।०३।२८
१९	सेती फाइनान्स लि.	७७,९२,४००	२०७३।०३।२६
बीमा कम्पनी			
१	नेसनल लाइफ इन्स्युरेन्स क. लि.	२३,५१,८२,९००	२०७२।०४।२९
२	एशियन लाइफ इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	१४,८५,६९,६००	२०७२।०४।३२
३	नेपाल लाइफ इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	६५,०२,५०,०००	२०७२।०५।२७
४	सिद्धार्थ इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	२,५०,८०,०००	२०७२।०७।१२
५	प्रिमियम इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	३,५३,०७,३००	२०७२।०८।२१
६	सगरमाथा इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	४,६५,०५,७००	२०७२।०९।०३
७	नेको इन्स्युरेन्स लि.	३,१७,७७,१००	२०७२।१०।१५
८	एनएलजी इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	६,८३,१०,०००	२०७२।१२।०७
९	प्रभु इन्स्युरेन्स लि.	३,५२,६२,२००	२०७३।०१।१४
१०	नेको इन्स्युरेन्स लि.	४,२२,६६,५५०	२०७३।०१।२२
११	लुम्बिनी जेनेरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	३,८१,२५,१००	२०७३।०२।२९
१२	शिखर इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	१०,११,०७,५००	२०७३।०२।२०
१३	सिद्धार्थ इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	६,८९,७०,०००	२०७३।०२।२०
१४	प्रिमियर इन्स्युरेन्स कम्पनी लि.	८,६२,५०,७००	२०७३।०३।०१
१५	नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२,३८,०५,०००	२०७३।०३।०१
१६	लाइफ इन्स्योरेन्स कर्पोरेसन नेपाल लि.	२१,३८,९०,६२५	२०७३।०३।३०
	लघुविद्युत कम्पनी		
१	चिलिमे जलविद्युत कम्पनी लि.	४०,८८,४४,८००	२०७२।१२।१०
	होटल		
१	ओराइन्टल होटल लि	५,००,००,०००	२०७२।०४।०१
२	सोल्टी होटल लि.	१०,५३,०८,३८०	२०७३।०१।१६
३	ओराइन्टल होटल लि.	१०,९९,६२,०००	२०७३।०२।१६
	व्यापार		
१	साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेसन लि.	६५,००,४००	२०७२।०४।१५

अनुसूची-५

सामुहिक लगानी योजना दर्ता

क्र.स.	योजनाको नाम	अनुमति प्रदान गरिएको रकम रु.	अनुमति प्रदान मिति	कोष प्रवर्द्धक
१	ग्लोबल आइएमइ सम्मुनत् योजना १	१,००,००,००,०००	२०७२।१०।०३	ग्लोबल आइएमइ म्युचुअल फण्ड

अनुसूची-६
संगठन संरचना

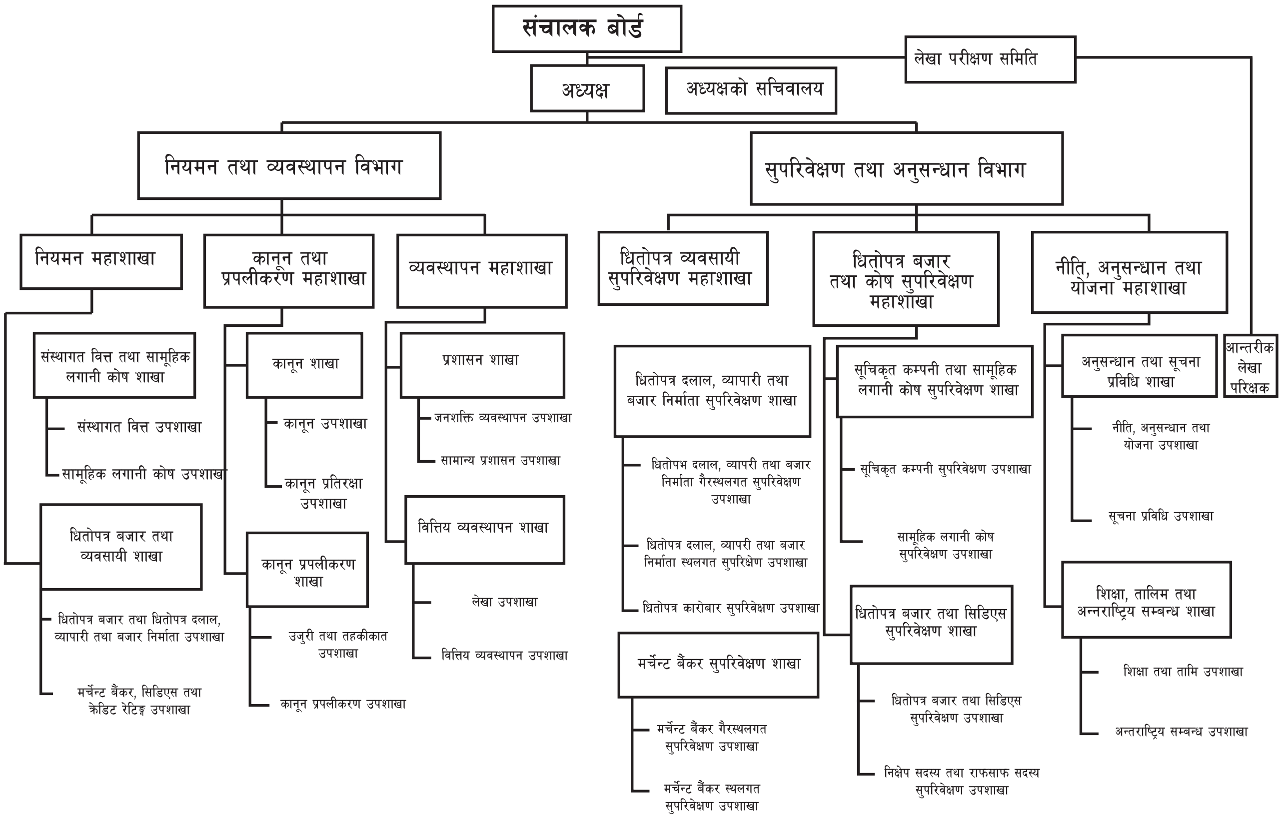

अनुसूची-७

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

जावलाखेल

ललितपुर, नेपाल

२०७३ आषाढ ३१ गतेको वासलात

विवरण	२०७३ आषाढ ३१	२०७२ आषाढ ३१
	रकम रु.	रकम रु.
कोष तथा जगेडा		
कोष तथा जगेडाहरु	३८५,५१९,०६२.३७	२६७,३६२,४३९.३१
जम्मा	३८५,५१९,०६२.३७	२६७,३६२,४३९.३१
सम्पत्ति		
स्थिर सम्पत्ति		
परल मूल्य	३२,८५४,०९८.५३	२७,४३८,९४२.३४
न्युन:ह्रास कट्टि	२३,३७४,५११.५१	२३,६७१,०८६.५२
बाँकी मूल्य	९,४७९,५८७.०१	३,७६७,८५५.८१
लगानी	४४७,१०७,३८२.४७	३०८,१२७,८२५.९३
चालु सम्पत्ति		
बैंक मौज्दात	१३,८६१,२४८.४७	४२,८९१,२१२.३८
पेश्की, धरौटी तथा अग्रिम भुक्तानी	१०,०५१,२९०.५०	९,५९२,३६०.५८
प्राप्त गर्नुपर्ने आम्दानी	२७,८८५,२८३.३१	१०,९५७,४७६.८७
कुल चालु सम्पत्ति	५१,७९७,८२२.२८	६३,४४१,०४९.८३
न्युन: चालु दायित्व	(७७,७१५,२१७.०९)	(६१,०२९,८६९.७७)
न्युन : व्यवस्था	(४५,१५०,५१२.३०)	(४६,९४४,४२२.४८)
खुद चालु सम्पत्ति	(७१,०६७,९०७.११)	(४४,५३३,२४२.४२)
जम्मा	३८५,५१९,०६२.३७	२६७,३६२,४३९.३२

अनुसूची-७ (क)

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

जावलाखेल

ललितपुर, नेपाल

२०७२ श्रावण १ देखि २०७३ आषाड ३१ गते सम्मको आय व्यय हिसाब

विवरण	२०७२।७३ (रकम रु)	२०७१।७२ (रकम रु)
आय तर्फ		
धितोपत्र बजारबाट आम्दानी	१५७,३७९,४७५.९८	८७,७२३,४८३.९३
ब्याज आम्दानी	१८,४४८,५८१.८९	१६,१०४,२३०.५९
बिविध आम्दानी	२२०,२९५.०८	१,२४६,८८६.७३
जम्मा आम्दानी	१७६,०४८,३५२.९५	१०५,०७४,६०१.२५
व्यय तर्फ		
कर्मचारी खर्च	२३,५०८,३२३.४९	२९,५४२,५८३.५४
अन्य प्रशासकिय खर्च	३३,२०७,७८४.६३	१९,४१९,२९९.७९
ह्रास कट्टि खर्च	१,४९७,२८६.५७	२,१०३,१८४.३८
अपलेखन खर्च		
(ब्याज आम्दानीमा अग्रिम कर कट्टी)	-	-
प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोष खर्च	-	५,५००,०००.००
जम्मा खर्च	५८,२१३,३९४.६९	५६,५६५,०६७.७१
वचत (व्यय भन्दा बढी भएको आय)	११८,१५६,६१९.९८	४८,५०९,५३३.५४
संचित नाफा नोक्सान हिसाबमा सारिएको रकम	११८,१५६,६१९.९८	४८,५०९,५३३.५४
बाँडफाँड		
अक्षय कोष	२९,५३९,१५४.९९	१२,१२७,३८३.३८
कर्मचारी सुरक्षण कोष	५,०००,०००.००	-
साधारण जगेडा कोष	७१,८०१,८०२.९८	३१,५३१,१९६.८०
कर्मचारी कल्याण कोष	११,८१५,६६२.००	४,८५०,९५३.३५
कुल बाँडफाँड	११८,१५६,६१९.९८	४८,५०९,५३३.५३

अनुसूची–७(ख)

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

जावलाखेल

ललितपुर, नेपाल

२०७२ श्रावण १ देखि २०७३ आषाढ ३१ गते सम्मको नगद प्रवाह विवरण

विवरण	२०७२।७३ (रकम रु)	२०७१।७२ (रकम रु)
सञ्चालन गतिविधिको नगद प्रवाह		
यस वर्षको बाँडफाँट पुर्वको वचत	११८,१५६,६२२.४६	४८,५०९,५३३.५४
जोडः ह्रास कट्टि खर्च	१,४९७,२८६.५७	२,१०३,१८४.३८
जोडः उपदान खर्च व्यवस्था	२,४९९,५६९.०७	७,३२०,४६०.००
जोडः औषधि खर्च व्यवस्था	८९६,२७४.१०	२,६७०,९३२.६०
जोडः कर्मचारी बिदा खर्च ब्यवस्था	–	–
जोडः कर्मचारी सुरक्षण खर्च ब्यवस्था	(५,१८९,७५३.३५)	२,९६५,२६९.६१
न्युनः स्थिर सम्पति बिक्री बाट आम्दानी	–	–
न्युनः SDMS परियोजना अर्न्तगत प्राप्त सम्पत्तिको ह्रासकट्टी वापत आय	–	(१,०७२,४४५.३५)
न्युनः ब्याज आम्दानी	(१८,७७०,१५३.६१)	(१६,१०४,२३०.५९)
कार्यशिल पुँजी पूर्वको संचालन नगद प्रवाह	९९,०८९,८४५.२४	४६,३९२,७०४.१९
चालु सम्पत्तिमा कमि/(बृद्धि)	(१५,७७०,४४९.००)	(३,०२१,८७७.९९)
चालु दायित्वमा बृद्धि/(कमि)	१६,६८५,३४७.३२	(३४,७७५,६०२.२५)
कर्मचारी कल्याणकोषमा भुक्तानी	–	(४,५००,०००.००)
प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा भुक्तानी	–	(५,५००,०००.००)
संचालन गतिविधिबाट नगद प्रवाह	१००,००४,७४३.५६	७३,६४६,४२८.४५
लगानी गतिविधिको नगद प्रवाह		
ब्याज आम्दानी (कोषहरुमा प्रााप्त ब्याज सहित)	१८,७७०,१५३.६१	१६,१०४,२२७.९३
जोडः गत वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्न बाँकी ब्याज	२,६०२,८२४.७५	३,२८८,०५५.७०
न्युनः यस वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्नुपर्ने ब्याज	(४,२१९,११२.११)	(२,६०२,८२४.७५)
यस वर्षको खुद नगद ब्याज आम्दानी	१७,१५३,८६६.२५	१६,७८९,४५८.८८
न्युनः स्थिर सम्पत्ति खरीद	(७,२०९,०१७.१८)	(१९१,१८७.५०)
जोडः स्थिर सम्पति बिक्री	–	–
न्युनः थप (लगानी)/बिक्रि	(१३८,९७९,५५६.५४)	(७९,२२८,३९६.५८)
लगानी गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह	(१२९,०३४,७०७.४७)	(६२,६३०,१२५.२०)
नगदमा भएको कुल बृद्धि/(कमि)	(२९,०२९,९६३.९१)	११,०१६,३०३.२५
वर्षारम्भमा नगद तथा बैंक मौज्दात	४२,८९१,२१२.३८	३१,८७४,९०९.१३
वर्षान्तमा नगद तथा बैंक मौज्दात	१३,८६१,२४८.४७	४२,८९१,२१२.३८

अनुसूची–८
अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरहरु

क स.	नाम	व्यवसाय	अनुमतिपत्र प्राप्त मिति	ठेगाना/सम्पर्क नं/ फ्याक्स नं
१	श्री एन. सी. एम. मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध शेयर रजिष्ट्रेशन धितोपत्र प्रत्याभूति लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०६।२६	कमलपोखरी, काठमाडौं । सम्पर्कनं.:४४२८५५०, ४४२८६६० फ्याक्स नं. : ४४२८६८८
२	श्री एस क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०५।०७	लालदरबार, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४२६१६१ फ्याक्स नं. : ४४२६१३३
३	श्री एनएमबि क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०५।०७	नक्साल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२५३०९६ फ्याक्स नं. : ४२५१५४४
४	श्री नागरीक लगानी कोष	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन	२०६५।१०।२३, २०६८।१०।१५	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४७८५३२१, ४७८५३१९ फ्याक्स नं. : ४७८५३२०
५	श्री ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन	२०६५।०५।२२	जमल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२२६४०, फ्याक्स नं. : ४२२२५३४
६	श्री भिवोर क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०४।११	कृष्णगल्ली, ललितपुर । सम्पर्क नं.: ५५५४७९३, ५५५४७९४
७	श्री सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६५।१२।२४ २०६७।०९।२२	कमलादी, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४१६८६५४, ४१६८६६४ फ्याक्स नं. : ४१६८७३४
८	श्री बिड इन्भेष्ट लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०६६।०२।२१	कृष्ण गल्ली, ललितपुर सम्पर्क नं.: ५५४८४००, फ्याक्स नं. : ५५४८४०५
९	श्री प्रभु क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६६।०४।०५, २०६७।०५।२४	कमलादी, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२२१९४६, ४२२१९५२, फ्याक्स नं. : ४२२२८०२
१०	श्री नविल ईन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०१।१३	नक्साल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४११६०४, ४४११७३३ फ्याक्स नं. : ४४१०५५४
११	श्री लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६७।०९।१३	पुल्चोक, ललितपुर । सम्पर्क नं.: ५५५१३६३, ५५५१४६३ फ्याक्स नं. : ५५३७७४३

अनुसूची–८ (क्रमशः...)

अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरहरु

क्र स.	नाम	व्यवसाय	अनुमतिपत्र प्राप्त मिति	ठेगाना/सम्पर्क नं/ फ्याक्स नं
१२	श्री एन.आई.बि.एल. क्यापिटल मार्केट्स लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०६९।०३।०४	लाजिम्पाट, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४००५०८०, फ्याक्स नं. : ४००५०८४
१३	श्री कृति क्यापिटल एण्ड ईन्भेष्टमेन्टस् लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७०।०४।१२	रविभवन, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२७६७८६, ४२८१७७६ email:kriticapital@gmail.com
१४	श्री इक्विटी एण्ड एसेट्स इन्भेष्टमेन्टस् लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७१।०८।२९	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४७८१५०१, ६२०१७८९ email: info@equityandassets.com
१५	श्री नेशनल मर्चेन्ट बैंकर लि.	लगानी व्यवस्थापन	२०७१।१०।२१	कालिकास्थान, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४४३०७४६ email: info@nmbl.com.np
१६	श्री सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध धितोपत्र प्रत्याभूति शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०७२।०२।२८	बबरमहल, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४२५७७६७, ४२५७७६८ फ्याक्स नं. : ४२५७७६४
१७	श्री प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकर लि.	शेयर रजिष्ट्रेशन लगानी व्यवस्थापन	२०७३।०३।०६	पेप्सीकोला, काठमाडौं । सम्पर्क नं.: ४९९३४५०, ५१४७०९७ फ्याक्स नं. : ४९९३४५०

अनुसूची-९

बोर्डबाट अनुमति प्राप्त धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरु

क्र. सं.	नाम	ठेगाना	टेलिफोन नं.	फ्याक्स नं.
१.	अग्रवाल सेक्युरिटिज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	४४२४४०६	४४२४६५७
२.	प्रिमियर सेक्युरिटिज प्रा. लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	४२३१३३९	४२५५५८०
३.	सिप्ला सेक्युरिटिज प्रा. लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	४२५५७८२	४२५५०७८
४	स्वेता सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४४४७९१	४४१६६९३६
५.	थ्राइभ ब्रोकरेज हाउस प्रा. लि.	नक्साल, काठमाडौं	४४१९०५१	४४१६०१८
६.	त्रिशुल सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४४०७०९	४४३८१९७
७.	सिप्रवी सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पो. ब. न. ५७०५, ललितपुर	५५३०७०१	५०११२०६
८.	प्रज्ञान सेक्युरिटिज प्रा. लि.	कमलादी मोड, काठमाडौं	४४१३३९२	४४१५९५८
९.	कुमारी सेक्युरिटिज प्रा. लि.	डिल्ली बजार, काठमाडौं	४४१८०३६	४४२३६८९
१०.	मल्ल एण्ड मल्ल स्टक ब्रोकिङ्ग कं प्रा. लि.	डिल्ली बजार, काठमाडौं	४४३२०८८	४४२५७५०
११.	आशूतोष ब्रोकरेज एण्ड सेक्युरिटिज प्रा. लि.	खिचापोखरी, न्यूरोड, काठमाडौं	४२२७५१०	४२४०१६२
१२.	सगरमाथा सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४३९३१५	४४३९३१५
१३.	प्राइमो सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४१६८१७५	४१६८२१४
१४.	मार्केट सेक्युरिटिज एक्सचेन्ज कम्पनी लि.	खिचापोखरी, न्यूरोड, काठमाडौं	४२४८९७३	४२४९५५८
१५.	नेपाल इन्भेस्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटिज ट्रेडिङ्ग प्रा.लि.	भिमसेनगोला, काठमाडौं	४४९५४५०	४४९०७२७
१६.	स्टक ब्रोकर ओपेल सेक्युरिटिज ट्रेडिङ्ग प्रा. लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	४४२३५०९	४४२३५०९
१७.	नेपाल स्टक हाउस प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२६५८८८	४२५५७३२
१८.	अरुण सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२३९५६७	४२३९५६५
१९.	श्रीकृष्ण सेक्यूरिटिज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	४४४१२२५	४४३१५९२
२०.	जे. एफ. सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	न्युरोड, काठमाडौं	४२५६०९९	४४३३६७३
२१.	एविसी सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	इन्द्रचोक, काठमाडौं	४२३०७८७	४२२६५०७
२२.	मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४२४००८९	४२४०११५
२३.	एशियन सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४२४३५१	४४३१३९५
२४.	नीभ सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४१६८६०१	४१६८५७३
२५.	सुमेरु सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४४४७४०	४४२४२०९
२६.	इम्पेरियल सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२३१००४	४२३१३४४
२७.	कालिका सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४०११०७४	४०१११४४
२८.	स्र्वणलक्ष्मी सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४१७१७८	४४१७१७७
२९.	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४१६८७४२	४१६८७४२
३०.	दिपशिखा धितोपत्र कारोबार कम्पनी प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४१०२५३२	४२५४४९०
३१.	कोहिनुर इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	कमल पोखरी, काठमाडौं	४४४२८५८	४४४२८५७
३२.	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४१३४२१	४४१४५५२
३३.	भिजन सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४७७०४०८	४४३८१२४
३४.	सेक्युर्ड सेक्यूरिटिज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२२६८६१	४२२४५२३
३५.	सनी सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	जमल, काठमाडौं	४१६६००५	४१६६००६
३६.	साउथ एशियन बुल्स प्रा. लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	४२८४७८५	४२८४७८५
३७.	लिन्च स्टक मार्केट लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	४४६९३६७	४४६९०६८
३८.	क्रिएटिभ सेक्युरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४१९५७२	४१६८२०३

३९.	त्रिशक्ति सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४२३२१३२	४२३२१३३
४०.	क्रिष्टल कन्चनजंगा सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४०११९७६	४०११०७२
४१.	अनलाईन सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	बागबजार, काठमाडौं	४१६८२९८	४२४६३९२
४२.	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटिज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	४२३३५९६	४२३३५९७
४३.	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	४४२३४६६	४२२४६४८
४४.	इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	४२५६५८९	४२५६५९०
४५.	अक्सफोर्ड सेक्यूरिटिज प्रा. लि.	कालीमाटी, काठमाडौं	४२७३८५०	४२७८११३
४६.	श्रीहरि सेक्युरिटिज प्रा. लि.	कमलादी, काठमाडौं	४४३७५६२	४४३७४६५
४७.	सेवा सेक्युरिटिज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौ	४२५६६४२	४२५६६४४
४८.	सुन्धारा सेक्युरिटिज प्रा. लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	४२१२२१५	४२६३५८३
४९.	नासा सेक्युरिटिज कम्पनी लि.	नक्साल, काठमाडौं	४४४०३८४	४४४०३८५
५०	दिब्या सेक्युरिटिज एण्ड स्टक हाउस प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	४४२१४८८	४४२२३१३

अनुसूची-१०

बोर्डबाट निक्षेप सदस्यको प्रमाणपत्र प्राप्त कम्पनीहरु

क्र.स.	कम्पनीको नाम	दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको मिति	ठेगाना
मर्चेन्ट बैंकर			
१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	२०६८।१२।१४	कमलादी, काठमाडौं
२	एस क्यापिटल लि.	२०६८।१२।१४	लालदरवार, काठमाडौ
३	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	२०६९।०२।२४	पुल्चोक, काठमाडौं
४	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०६९।०२।२४	चावहिल, काठमाडौं
५	एनएमबि क्यापिटल लि.	२०६९।०२।२४	ववरमहल, काठमाडौं
६	एनआइबिएल क्यापिटल लि.	२०६९।०६।०१	लाजिम्पाट, काठमाडौं
७	एन.सि.एम मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०६९।११।०४	कमलपोखरी, काठमाडौं
८	ग्लोवल आईएमई क्यापिटल लि.	२०७०।०१।०९	जमल, काठमाडौं
९	ग्रोमोर मर्चेन्ट बैंकर लि.	२०७०।०१।३१	दरवार मार्ग ,काठमाडौं
१०	भिबोर क्यापिटल लि.	२०७१।०६।१४	कृष्ण गल्ली ललितपुर
११	कृति क्यापिटल ईन्भेष्टमेन्टस.लि.	२०७१।०९।०२	रविभवन, काठमाडौं
बाणिज्य बैंक			
१२	एभरेष्ट बैंक लि.	२०६९।०६।२७	लाजिम्पाट, काठमाडौ
१३	बैंक अफ काठमाण्डु	२०६९।११।०४	कमलोखरी, काठमाडौं
१४	जनता बैंक लि.	२०७१।०६।१०	नयाँ बानेश्वर काठमाडौं
१५	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	२०७१।०६।१३	कमलादी, काठमाडौं
१६	एनआईसि एसिया बैंक लि.	२०७१।०६।१४	थापाथली, काठमाडौ
१७	प्रभु बैंक लि.	२०७१।०८।१५	ववरमहल, काठमाडौ
१८	नेपाल बंगलादेश बैंक लि	२०७१।०८।१७	कमलादी, काठमाडौ
१९	सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	२०७२।०५।०६	पुतलीसडक, काठमाडौ
२०	कुमारी बैंक लि.	२०७२।०६।०७	दरबारमार्ग, काठमाडौं ।
२१	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	२०७२।०७।२२	बागबजार, काठमाडौं ।
२२	नेपाल बैंक लि.	२०७२।०७।२२	धर्मपथ, काठमाडौं ।
२३	कैलाश विकास बैंक लि.		पुतलीसडक, काठमाडौं ।
२४	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	२०७२।१०।१५	लाजिम्पाट काठमाडौं ।
२५	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	२०७२।१२।०७	हात्तीसार, काठमाडौं ।
२६	सानिमा बैंक लि.	२०७३।०२।१२	नक्साल, काठमाडौं ।
स्टक ब्रोकर			
२७	त्रिशुल सेक्युरिटिज एण्ड इन्भेष्टमेन्ट लि.	२०६९।०६।०१	पुतलीसडक, काठमाडौं
२८	सेक्युर्ड सेक्युरिटिज लि.	२०७१।०६।१०	पुतलीसडक, काठमाडौं
२९	त्रिशक्ती सेक्युरिटिज प. लि.	२०७१।०६।१०	पुतलीसडक, काठमाडौं
३०	दिपशिखा धितोपत्र कारोवार कं. प्रा.लि.	२०७१।०६।१०	अनामनगर, काठमाडौं
३१	नेपाल स्टक हाउस प्रा.लि	२०७१।०६।१३	अनामनगर, काठमाडौं
३२	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिजिट प्रा. लि	२०७१।०६।१४	कमलादी, काठमाडौं
३३	साउथ एसियन बुल्स प्रा.लि.	२०७१।०६।१४	कुलेश्वर, काठमाडौं
३४	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०६।१४	अनामनगर, काठमाडौं

अनुसूची-१० (क्रमशः...)

बोर्डबाट निक्षेप सदस्यको प्रमाणपत्र प्राप्त कम्पनीहरु

क्र.स.	कम्पनीको नाम	दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको मिति	ठेगाना
३५	अनलाईन सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०६।१४	पुतलीसडक, काठमाडौं
३६	सेवा सेक्युरिटिज प्रा.लि.	२०७१।०७।१०	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं
३७	श्री कृष्ण सेक्युरिटिज लि.	२०७१।०७।१०	डिल्लीबजार, काठमाडौं
३८	अग्रवाल सेक्युरिटिज प्रा. लि	२०७१।०७।११	पुतलीसडक, काठमाडौं
३९	इम्पेरियल सेक्युरिटिज कं. प्रा.लि	२०७१।०७।३०	अनामनगर, काठमाडौं
४०	प्राइमो सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।०२	पुतलीसडक, काठमाडौं
४१	लिन्च स्टक मार्केट लि.	२०७१।०८।०२	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं
४२	एसियन सेक्युरिटिज प्रा. लि.	२०७१।०८।०२	पुतलीसडक, काठमाडौं
४३	मार्केट सेक्युरिटिज एण्ड एक्सचेन्ज प्रा. लि.	२०७१।०८।०२	खिचापोखरी, काठमाडौं
४४	सुमेरु सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१५	हात्तिसार, काठमाडौं
४५	क्रिष्टल कंचनजंघा सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१५	न्युप्लाजा, काठमाडौं
४६	कोहिनुर ईन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१६	कमलपोखरी, काठमाडौं
४७	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा.लि.	२०७१।०८।१६	जमल, काठमाडौं
४८	क्रियटिभ सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१८	पुतलीसडक, काठमाडौं
४९	सिप्ला सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१८	खिचापोखरी, काठमाडौं
५०	भिजन सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।१८	पुतलीसडक, काठमाडौं
५१	आशुतोष सेक्युरिटिज प्रा.लि	२०७१।०८।२५	खिचापोखरी, काठमाडौं
५२	सनि सेक्युरिटिज कं. लि.	२०७१।०९।०२	जमल, काठमाडौं
५३	एबिसि सेक्युरिटिज प्रा.लि.	२०७१।०९।०७	न्युरोड, काठमाडौं
५४	श्रीहरि सेक्युरिटिज प्रा.लि.	२०७१।१०।१३	कमलादी,काठमाडौं
५५	अक्सफोर्ड सेक्युरिटिज प्रा.लि.	२०७१।१०।२३	कालिमाटी, काठमाडौं
५६	डाईनामिक मनि मेनेजर्स प्रा.लि	२०७१।१०।२६	कमलपाखरी, काठमाडौं
५७	दिब्या सेक्युरिटिज एण्ड स्टकहाउस प्रा.लि.	२०७२।२।१९	पुतलीसडक, काठमाडौं
५८	प्रिमियर सेक्युरिटिज कं. लि.	२०७२।४।२६	पुतलीसडक, काठमाडौं
५९	मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कं. प्रा.लि.	२०७२।०६।२१	कमलादी,काठमाडौं
६०	नासा सेक्यूरिटिज कम्पनी लि.	२०७२।०८।१७	नक्साल, काठमाडौं
६१	निभ सेक्यूरिटिज प्रा.लि.	२०७२।०८।२३	कमलादी, काठमाडौं
६२	डिपि एण्ड क्लियरिङ्ग हाउस लि.	२०७३।०२।०६	पुतलीसडक, काठमाडौं
वित्त कम्पनी			
६३	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	२०७२।०६।२	पुल्चोक, ललितपुर
६४	महालक्ष्मी फाइनान्स लि.	२०७२।०७।१९	रामशाहपथ, काठमाडौं
६५	गरमाथा फाइनान्स लि.	२०७२।१०।१५	मानभवन, ललितपुर
योजना	**व्यवस्थापक**		
६६	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७०।०१।०९	ववरमहल, काठमाडौं

बोर्ड परिवार

पहिलो पंक्तिमा बस्नुहुने (बायाँबाट क्रमशः) : शोभा अधिकारी, शशी अर्याल भट्टराई, एलिजा फुयाल, सरिता महर्जन, रजिना राई, दिपिका मास्के, सरस्वती जी. सी., बिमला पाठक

दोस्रो पंक्तिमा बस्नुहुने (बायाँबाट क्रमशः) : कृष्ण प्रसाद घिमिरे, डा. नवराज अधिकारी, विनयदेव आचार्य, निरज गिरी, डा. रेवत बहादुर कार्की, परिष्ट नाथ पौड्याल, मुक्तिनाथ श्रेष्ठ, कृष्ण राज पोखरेल

तेस्रो पंक्तिमा उभिने (बायाँबाट क्रमशः) : दिपेश बनेपाली, दीपक क्षेत्री, सुरज प्रधानांग, राजन खतिवडा, नवराज पंडित, अर्जुन प्रसाद ढकाल, श्यामु मण्डल, राजु बहादुर जी. सी., दिपेश ताम्राकार, तोलाकान्त न्यौपाने, शंकर प्रसाद रिमाल, अम्बिका प्रसाद गिरी, विनोद पौड्याल, निरन्जय घिमिरे, अजय ढुङगाना, भरत राज अर्याल, नवराज पौडेल

चौथो पंक्तिमा उभिने (बायाँबाट क्रमशः) : दीपक शर्मा, गणेश श्रेष्ठ, अनुज कुमार रिमाल, रेवत श्रेष्ठ, विनोद महर्जन, तेज प्रसाद देवकोटा, हरि प्रसाद भुसाल, नारायण प्रसाद शर्मा, अमिर थापा, नहकुल भट्टराई, गौरव विष्ट, रुपेस के.सी., नारायण पौडेल, राजेश लागे

प्रकाशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा
सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान विभाग
पो ब. नं. ९०३१, जावलाखेल, ललितपुर
टेलिफोन नं.: ०९७७-१-५५४१०५७, ५०००२०१
फ्याक्स नं.: ०९७७-१-५५४१०५८
ई-मेल ठेगाना: support@sebon.gov.np
वेबसाइट: www.sebon.gov.np
टोल फ्री नं: १६६०-०१-४४४३३